SVOBODA
Founded in 1893
Published by the Ukrainian National Association

www.svoboda-news.com

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз

Рік 117, ЧИСЛО 17, П'ЯТНИЦЯ, 23 КВІТНЯ 2010 РОКУ | 1893 | Vol. 117, No. 17, FRIDAY, APRIL 23, 2010 | $1.00

Відбувся 20-ий з'їзд Спілки офіцерів України

КИЇВ. – 17 квітня відбувся 20-ий з'їзд Спілки офіцерів України (СОУ), на який прибули близько 170 делеґатів з 25 областей і найбільших міст країни. Серед гостей з'їзду були представники Міністерства оборони, багатьох громадських організацій, зокрема голова Товариства українських офіцерів генерал-полковник запасу Олександер Стеценко, Почесний голова Об'єдання ветеранів розвідки України генерал Олександер Скипальський, Почесний гетьман Українського козацтва Володимир Мулява, донька колишнього президента Української Головної Визвольної Ради Наталія Осьмак та ін.

У звітній доповіді голова СОУ полковник В'ячеслав Білоус передусім констатував, що державне та військове керівництво систематично іґнорувало позицію СОУ з актуальних оборонних і світоглядних питань, внаслідок чого ліквідувало бойові частини в Криму, в південних і східних областях, надмірно захопилося ідею вирішення всіх проблем за допомогою НАТО, розпродало, переважно безконтрольно, військове майно на мільярдні суми, не забезпечивши при цьому розв'язання житлового питання військовослужбовців (сьогодні ще 40 тис. сімей військових не мають мешкань), вдовольнялося фінансуванням армії на рівні 0.8-1.5 відс. від внутрішнього валового прибутку (ВВП), замість 3 відс. (у 2009 році взагалі витрати на правоохоронну систему перевищили витрати на військо), призначало у Збройні Сили України (ЗСУ) національно несвідомих осіб. На сьогоднішній день від 50 до 85 відс. основних зразків озброєння повністю вичерпали свій ресурс – це значить, що половина українського війська не має чим воювати.

Нерідко вищі військові чини саботували рішення Президента України в частині національної безпеки та оборони. Наприклад, не був виконаний Указ від 4 березня 2008 року „Про невідкладні заходи для забезпечення розвитку Збройних Сил України", за яким Кабінет міністрів так і не виділив додатково 7.5 млрд. грн.; запляннованого багатофункціонального ракетного комплексу нового клясу не лише не створено, але немає навіть про-

(Закінчення на стор. 21)

Виверження вулкану обмежило повітряне сполучення в Европі

РЕЙКЯВІК, Ісляндія. — Величезна хмара попелу з вулкану, який „прокинився" в Ісляндії 10 квітня, все ще перешкоджає авіотранспортові у великій частині Европи. Тисячі пасажирів опинилися перед лицем найбільшого закриття повітряного простору з часу терористичних атак 11 вересня 2001 року. Було скасовано цілий ряд повітряних летів, закрито летовища, зокрема скасовано щонайменше половину щоденних летів між Европою і Північною Америкою. Забруднення повітря також неґативно позначилося на повітряних сполученнях між Азією та Европою. Відомо, що поширення вулканічного попелу над Европою не дало можливости багатьом світовим провідникам взяти участь у державному похороні Президента Польщі Леха Качинського.

15 квітня головні европейські летовища були закриті. Кілька північноевропейських країн, включно з Великобританією, Норвегією, Швецією і Данією, повністю закрили свій повітряний простір. Виверження вулкану в південно-східньому районі Ісляндії розтопило частину великого льодовика, що спричинило повінь і змусило сотні жителів району залишити свої доми. З вулкану піднявся у повітря попіл та інші уламки на висоту приблизно восьми кілометрів.

Представники авіяції заявили, що, крім зменшення видимости, у вулканічному попелі є невеликі частинки скла, яке може спричинити зупинення двигунів літака під час лету. Літаки, які натрапили у польоті на вулканічні викиди, в деяких випадках раптово понизили лет на тисячі метрів – перед тим, як пілотам вдалося наново застартувати зупинені двигуни. Вулкан в Ісляндії протягом 200 років був неактивний. Геологи стверджують, що вулкани непередбачувані. (*„Голос Америки"*)

У Кракові поховали президента Л. Качинського з дружиною

КРАКІВ, Польща. — У неділю, 18 квітня, у Кракові відбулося поховання Президента Польщі Леха Качинського та його дружини Марії, які разом з 94 іншими особами загинули в авіокатастрофі під російським містом Смоленськом 10 квітня.

Віддати останню шану Президентові та його дружині до Кракова прибуло приблизно 150 тис. осіб.

Через проблеми з авіосполученням над Европою, спричинених виверженням вулкана в Ісляндії, до Кракова не змогли приїхати члени щонайменше 32 закордонних делеґацій (загалом плянувався приїзд 97 провідників держав).

Скасував поїздку до Польщі Президент США Барак Обама. Вашінґтон на похороні представляв Посол США у Польщі Лі Файнстайн, Канаду — Прем'єр-міністер Стівен Гарпер, Італію — Прем'єр-міністер Сільвіо Берлусконі, Францію — Президент Ніколя Саркозі, Німеччину — канцлер Анґела Меркель.

Проте не побоялися прилетіти до Кракова український Президент Віктор Янукович, екс-прем'єр міністер Юлія Тимошенко, яка прибула разом з Борисом Тарасюком, та російський Президент Дмитро Медведєв.

Третій Президент України Віктор Ющенко прибув до Польщі на автомобілі за кілька днів до похорону, побувавши і на церемонії прощання у Варшаві. Автотранспортом скористалися також провідники країн Балтії, Чехії, Словаччини та в.о. Президента Молдови Міхай Ґімпу. Загалом на церемонію приїхало близько 10 тис. високопоставлених осіб..

Труни з тілами подружжя Качинських з Варшави до Кракова привезли військо-транспортним літаком. Їх зустріли 21 пострілом салюту та 29 ударами найбільшого у країні дзвона „Зиґмунт", що дзвонив під час коронації і похорону польських королів.

У день похорону поліція розділила Краків на сектори. До міста прибуло близько 500 тис. осіб. Для них встановили кілька великих моніторів, які транслювали церемонію у прямому етері.

Церемонія поховання розпочалася Поминальною Службою Божою у катедральному костелі св. Марії, побудованому в XIII ст. Потім жалобна процесія пройшла старим містом до королівського замку на Вавелі.

Президента Польщі і його дружину поховали в усипальні Маріяцького костелу у вавельському замку, поряд з Юзефом Пілсудським.

Простий саркофаг без прикрас, увінчаний хрестом, зробили з турецького оніксу. На надгробку виґравірувані бронзові літери „Лех Александер Качинський" і „Марія Гелена Качинська". (*„Кореспондент", „Голос Америки"*)

Під час церемонії поховання Президента Польщі Леха Качинського та його дружини Марії у Кракові 18 квітня.
Фото з офіційного веб-сайту Президента Польщі.

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

На честь української діяспори у Львові посадили сад

ЛЬВІВ. – 50 саджанців яблуні та вишні стали основою саду, який відтепер ростиме на території Музею народної архітектури та побуту у Львові. Називатиметься він Садом світового українства, заклали його напередодні III Міжнародного конґресу українців у Львові. Ініціятором та організатором події виступив Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діяспорою Національного університету „Львівська Політехніка". Сад світового українства – це символ духовної єдности для українців у всьому світі, яких поза межами України є близько 20 млн. До акції долучилися студенти, відомі громадські діячі, а також українці Росії, Казахстану, Лівану, Тунісу, Бразилії, Молдови та Сербії. Цьогоріч уже втретє 18-20 червня у Львові відбудеться Конґрес української діяспори з усього світу. Основна тема з'їзду – „Діяспора як чинник утвердження держави Україна в міжнародній спільноті: сучасний вимір, проєкція в майбутнє". На конґрес прибуде 400 представників діяспори з 29 країн світу. (*„Львівська газета"*)

В Україні знижується виробництво книжкової продукції

КИЇВ. – У першому кварталі 2010 року книговидавництво скоротилося на 1,152 найменувань, а тираж зменшився на 1,396,000 примірників. Про таке зниження показників порівняно з таким же періодом минулого року свідчать оперативні дані Книжкової палати України: видавництва усіх форм власности за три місяці 2010 року видали 4,189 книг і брошур тиражем 8,303,000 примірників, тоді як минулого року за цей же період було надруковано 5,341 найменування тиражем 9,700,000. Зокрема світ побачили 2,869 найменувань книг і брошур українською мовою, що становить 80 відс. порівняно з першим кварталом 2009 року, тиражем 4,209,000 примірників (79 відс). Кількість російськомовних видань, що вийшли в українських видавництвах, становить 1008 назв (71.9 відс.) тиражем 3,771,000 примірників (95.3 відс. порівняно з першим кварталом 2009 року). Усього за 2009 рік в Україні було надруковано 22,491 найменування книг і брошур тиражем 48,514,000 примірників, зокрема українською мовою – 14,797 найменувань тиражем 27, 527,000 примірників, російською – 5,732 у кількості 18,622,000 примірників. (*„День"*)

ВР прийняла проєкт державної програми розвитку України

КИЇВ. – Верховна Рада ВР України 15 квітня прийняла в першому читанні державну програму економічного і соціяльного розвитку України на 2010 рік. За ухвалення даного документу проголосували 242 народних депутати з 420 зареєстрованих у сесійній залі: 171 депутат від фракції Партії Реґіонів, 10 – від Бльоку Юлії Тимошенко, 13 – від бльоку „Наша Україна – Народна самооборона" , 25 - від Комуністичної партії України, 19 від Бльоку Володимира Литвина і 4 - позафракційних. В документі сказано, що основними завданнями стануть „оздоровлення державних фінансів та банківської системи, відновлення кредитування реального сектору економіки, проведення глибоких інституційних реформ, збільшення інвестицій в модернізацію економіки, створення сприятливих умов для підприємництва, що разом дозволить не тільки вийти з кризи, а й відновити та закріпити тенденцію стійкого соціяльно-економічного розвитку України та підвищення добробуту громадян". Опозиція скритикувала згаданий документ, роблячи цілий ряд зауважень та підкресливши недостатність запропонованих урядом змін. Прем'єр-міністер опозиційного уряду Сергій Соболев звинуватив Миколу Азарова в пляґіяті. Він заявив: „Якщо відкинути ті три-чотири сторінки звинувачень, ми побачимо практично ті заходи, які впроваджувались в життя урядом Юлії Тимошенко протягом двох років". (*„Голос Америки", „Кореспондент"*)

Росія погодилася знизити ціну на газ для України

МОСКВА. – Росія погодилася знизити ціну на газ для України. Цю інформацію фактично підтвердив російський віце-прем'єр Ігор Сєчін, коментуючи перебіг перемовин між керівником „Мінпаливенерґо" України Юрієм Бойком і главою „Газпрому" Олексієм Мілером. В обмін Росії запропонували участь в енерґопроєктах на території України зокрема в будівництві і реконструкції електростанцій, – зазначив віце-прем'єр. Утім, точну ціну на паливо не називають. Російські ЗМІ прогнозують: підсумок газових перемов підіб'ють після візиту до України Президента Росії Дмитра Медведєва у середу, 21 квітня. Також російська преса пише, що сторони зійшлися на ціні у 260 дол. за 1,000 кубів. В українському уряді ці дані не коментують. Нині блакитне паливо коштує 330 дол. за 1,000 кубометрів. (*„5 канал"*)

Українці – на навчаннях Сил реаґування НАТО

КИЇВ. – Підрозділ радіяційного, хемічного та біологічного захисту Збройних Сил України 15 квітня відбув до Німеччини для участи у міжнародному навчанні Сил реаґування НАТО „Ґолден Мек-2010". Активна фаза навчання тривала 17-22 квітня на німецькому військовому полігоні „Мюнстер". Загалом для участи у навчаннях у складі підрозділу відбули 30 військовослужбовців та вісім одиниць військової техніки, повідомили в Міністерстві оборони. Передбачається, що під час навчань український підрозділ пройде сертифікацію для подальшого його залучення до Сил реаґування НАТО у складі багатонаціонального батальйону радіяційного, хемічного та біологічного захисту. Участь українських військових в цьому заході сприятиме „розвиткові експедиційних спроможностей Збройних сил України для участи в міжнародних акціях з реаґування на надзвичайні ситуації природного та техногенного характерів у складі багатонаціональних військових формувань високої готовности". Сили реаґування НАТО – це підрозділи швидкого реаґування країн-членів Альянсу, здатні в короткий термін відреаґувати на кризові ситуації. (*Радіо „Свобода"*)

У Львові презентували рідкісне видання Конституції П. Орлика

ЛЬВІВ. – До 300-річчя написання Конституції Пилипа Орлика у львівському видавництві „Полі" вийшло у світ рідкісне видання цієї пам'ятки. Книга містить український переклад, а також фотокопії, зроблені з латинського варіянта Конституції, який зберігають у Національному архіві Швеції. Упорядниками видання стали академік Національної Академії Наук (НАН) України, директор Інституту держави і права Юрій Шемчушенко та директор наукового центру Інституту держави і права ім. Володимира Корецького НАН України В'ячеслав Олещенко. Пів року тому вони побували у Швеції, де попрацювали в Національному архіві та зробили фотокопії. „Нині з майже 100-відсотковою певністю можна говорити про те, що документ, який ми побачили у Швеції, написано рукою саме П. Орлика. У П. Орлика був красивий, правильний почерк",– розповів В. Олещенко. Шведи надзвичайно дбайливо ставляться до збереження рідкісного примірника – його зберігають в окремому сейфі. За 150 евро в архіві можна замовити фотокопію документу, яку буде віддруковано на папері, подібному до оригінального. „До речі, 16 квітня у Стокгольмі відкрили виставку „Перша европейська конституція", під час якої експонуватимуть цей документ, що ми мали честь розглянути, скопіювати і привезти в Україну", – сказав В. Олещенко. (*„Львівська Газета"*)

Міністер культури не підтримує ідеї припинення дублювання фільмів українською

КИЇВ. – Обов'язкове дублювання фільмів українською прописане в законодавстві й підкріплене судовими рішеннями, заявив 12 квітня міністер культури Михайло Кулиняк. Відповідаючи на питання про те, чи поділяє міністер культури позицію міністра освіти і науки Дмитра Табачника щодо скасування 100-відсоткового дублювання чужоземних фільмів українською мовою, М. Кулиняк зазначив, що підтримує виключно норми законодавства та рішення судів, прийняті у даній сфері. „Я поділяю позицію Конституційного суду, який 20 грудня 2007 року постановив: „Чужоземні фільми не підлягають розповсюдженню та демонструванню в Україні, якщо вони не дубльовані або не озвучені чи не субтитровані державною мовою", – процитував міністер. Також він зазначив, що дотримуватиметься рішення Вищого адміністративного суду, який підтвердив законність положення постанови Кабінету міністрів від 16 січня 2006 року про те, що прокатне посвідчення не видається, якщо фільм не дубльований, озвучений або субтитрований державною мовою з збереженням на фільмокопії звукової доріжки мовою оригіналу. (*Інститут масової інформації*)

Літературний маратон „Час читати!" у школах Львова

ЛЬВІВ. – Літературний маратон „Час читати!" розпочався 12 квітня у школах Львова. Як розповіла голова обласної організації Національної спілки письменників України Марія Якубовська, маратон організували львівські майстри пера спільно з громадською організацією „Форум видавців" та управлінням освіти міської ради. Протягом 10 днів в усіх школах проходитимуть зустрічі літераторів з учнями різних вікових груп, під час яких відбудеться обговорення прочитаних творів сучасних українських авторів. У них візьме участь 45 поетів та письменників зі Львова, Києва та Тернополя, серед яких – Ігор Калинець, Остап Сливинський, Юрко Прохасько, Наталка Сняданко, Галина Вдовиченко. Бібліотекарі, керівники кляс та батьки стануть організаторами різних заходів у шкільних читальних залях. Це конкурси на виразне читання уривків творів, найкращий костюм літературного героя, майстер-кляси „Подаруй життя українській книжці!" та багато інших. Їх переможці увійдуть до списку учасників IV Фестивалю дитячого читання „Форум видавців – дітям", який відбудеться наприкінці квітня. (*„День"*)

У Херсоні страйкують тролейбусники

ХЕРСОН. – 20 квітня працівники „Херсонелектротранс" не вивели тролейбуси на маршрути в обласному центрі. Попередження про проведення страйку прозвучало 15 квітня на засіданні тимчасової комісії з питань погашення заборгованости з заробітної плати, пенсій, стипендій та інших соціяльних виплат в області. Причина страйку – заборгованість з заробітної плати, що становить 1.5 млн. грн. (без податків). Тролейбусники не отримували платні протягом останніх трьох місяців. Напередодні місцева влада намагалася врегулювати ситуацію. Зокрема шляхи розв'язання проблем опрацьовували під час робочої зустрічі міського голови Володимира Сальда з керівником підприємства Сергієм Костючком. За вислідами робочої зустрічі, з міського бюджету профінансовано 100 тис. грн. На думку міського голови Херсону В. Сальда, з прийняттям державного бюджету розрахунки з підприємством будуть проведені. „Я впевнений, що будуть відновлені і програми державної підтримки міського електротранспорту, що діяли до 2005 року. Завдяки цьому ми зможемо не лише вирішувати поточні питання підприємства, а й займатися його розвитком, оновлювати рухомий склад та контактно-кабельну мережу, будувати нові тролейбусні лінії", – вважає міський голова. (*„День"*)

НА ТЕМУ ДНЯ

Без Леха Качинського...

Ось думка, котра від 10 квітня повторювалася у світовому інформаційному просторі багато разів і багатьма мовами: після авіокатастрофи під Смоленськом і загибелі Президента Леха Качинського Польща вже не буде такою, як до того фатального дня. Ні Польща, ні вся Східня Европа.

Щось подібне світ пережив у зв'язку з американською трагедією 11 вересня 2001 року. Тоді теж думалося і говорилося: знищення будинків-близнят Світового торговельного центру назавжди змінило Америку...

Однак, межеві події, за усієї їхньої зручности для відліку історичних процесів і явищ, – не причина, а тільки результат змін, бо саме зміни є ціллю певних сил. Заки ню-йоркські хмаросяги спалахнули смертельним вогнем, хтось довго і старанно це обмірковував, проектував, организовував.

З пасажирськими літаками бувають, на жаль, нещасливі випадки. Як один з них сприймається й загибель „ТУ-154" з польською делеґацією. Але чому ж тоді у багатьох публікаціях на цю тему висловлюються сумніви і навіть різні версії події та її причин? Ну, це в наші часи не повинно дивувати. Коли тепер з якимсь літаком стається нещастя, передусім шукають відповідь на запитання: чи не була це терористична акція? У цьому ж випадку про тероризм ніхто не говорить, зате говорять про речі, котрі є сутністю міжнародного тероризму – про близькі і кардинальні зміни в геополітиці, про те, що тепер буде з Польщею, з Европою. Це майже одностайне наголошування й означає, що трагедія, будучи наслідком якихось конкретних неґативних чинників, технічних чи суб'єктивно людських, професійних, потягне за собою ще глибші і драматичніші наслідки – аж до тієї міри, що врешті-решт стане ясно, кому ця страшна катастрофа виявилася на руку.

Історія твориться народами, але ідея, котра рухає життям маси, надає йому напряму і смислу, втілюється в конкретних особистостях. У Польщі, з її національним болем насильницьких поділів між чужими імперіями, було немало таких людей. Лех Качинський – один з них. Його ідеєю була сильна і незалежна Польща, суверенна територія польського духу, яка повернулася до Европи у зв'язку з внутрішньо притаманною їй европейськістю, а не спокусившись на примарні цінності ґльобалізації.

Його глибокий, на рівні інстинкту самозбереження, польський патріотизм не приймав німецько-французької зверхности в Европейському союзі, ні німецько-французького запобігання перед кремлівськими вождиками, ні німецько-французького антиамериканізму, а вже тим більше — антиамериканізму московського. В Л. Качинському вособлювалася та польська історична пам'ять, котра не має ілюзій щодо Москви. Саме тому він розумів Україну і її ситуацію, добре усвідомлював, наскільки незалежна Україна є важливою для незалежности Польщі. Так само він розумів Грузію і прибалтійські республіки, без вагань підтримував їх, відводячи Східній Европі ролю активного учасника міжнародної політики.

Тим часом Росії іманентно властива ворожість до польського патріотизму. Сприйнявши розпад СРСР саме як свою національну поразку, росіяни мали перед очима два найближчі предмети ненависти – Україну і Польщу. Україну – бо своїм визволенням з „старшобратнього" рабства вона залишила великодержавних шовіністів біля розбитого корита, Польщу – як чільного сателіта колишнього промосковського „соціялістичного бльоку": недаремно збройний пакт того бльоку мав назву „Варшавський".

Та річ була не тільки у несхитному патріотизмі Л. Качинського. Сьогоднішня владна верхівка Росії – це вже більше економіка, більше дух наживи, більше ница захланність, аніж ідеологія. Месіянізм пенсіонерів, котрі носять вулицями російських міст портрети Сталіна, як і марення про „русскій мір", „православную цивілізацію" чи „евразійство" жменьки схиблених на російській „богообраності" інтелектуалів на зразок академіка Олександра Дуґіна, для Кремля потрібні як завіса, як імітація втрачених життедайних смислів.

В кожнім разі їхня зовнішня політика спирається на безвідмовну в нинішніх умовах економічну зброю – на газ і нафту. З цією зброєю Росія зайшла вже далеко у своєму впливі на головних споживачів російського газу в Европі – Німеччину і Францію, спритно розбиваючи політичну єдність між старими членами ЕС і новими, як от Польща, Литва, Латвія, Естонія, які мають аж задосить підстав не вірити Москві.

Як Москві, так і Німеччині з Францією не подобалося проамериканська позиція Польщі, згода Л. Качинського на розміщення в Польщі елементів американської протиракетної оборони. До всього додавався російський шкурний острах, що Польща от-от стане енерґетично незалежною від Росії державою, володіючи величезними запасами сланцевого газу і маючи реальну надію на придбання найновішої американської технології для його використання.

Не буде тяжкою помилкою припустити, що Москва впливала і на внутрішньополітичне життя Польщі. В очах Володимира Путіна так само, як і в очах Канцлера Анґели Меркель і Президента Ніколя Саркозі, польський прем'єр Дональд Туск – це той прагматик, який вповні приймає ідею німецько-французько-російського зближення, і не тільки економічного.

Зовсім недавно московська преса розхвалювала „успішні переговори" між В. Путіним і Д. Туском і тристоронню угоду між „Ґазпромом" польською державною Нафтогазовою компанією та „Europol Gaz", що є власником польської ділянки газопроводу „Ямал-Европа". То була угода про збільшення на 3 млрд. кубометрів річно постачання газу з Росії до Польщі і про продовження транзиту газу до Німеччини. Відомо, що польський міністер закордонних справ Радислав Сікорський, однодумець Президента Л. Качинського, гостро засудив цю угоду – як засіб сильнішої залежности Польщі від Росії.

Звідси й сумніви щодо „випадковости" загибелі Л. Качинського. „...Він був більмом в чекістському оці Путіна, його пропаліскувалили московські телеканали поряд з президентами Ющенком і Саакашвілі. Він розплатився відразу за все: за підтримку Грузії, за ту героїчну візиту до Тбілісі, за стипендії і місця в університетах, надані для білоруських студентів, за притулок для чеченських втікачів, за спроби засудити Ярузельського, за антисовєтизм і антикомунізм, за фільм „Катинь" і за бажання знати всю правду про Катинь, за активну ролю в НАТО", – пише відома московська публіцистка Валерія Новодворська. Але її, в силу крайньої опозиційности до московського режиму, не всі візьмуть до уваги.

Ось погляд беззсторонніший – оглядача „The New York Post" Артура Германа: „В російську версію авіокатастрофи повірять не всі, дехто здасть собі справу з того, що Президент Лех Качинський був запеклим ворогом Путіна, а страшна путінська Служба безпеки була причетна до змови з наміром отруїти українського президента. Додайте до цього договір про обмеження наступальних озброєнь, якого Росія домоглася від нашого Президента, тому всім, кому здавалося, що ми виграли холодну війну, належить добре замислитися",— каже А. Герман і передбачає в найближчому майбутньому новий тиск Москви на Польщу, оскільки це вже не буде Польща Президента Л. Качинського.

А ось незалежна версія щодо самої авіокатастрофи "ТУ-154", яку висловив в УНІАН журналіст-дослідник Георгій Бурсов: „Перед катастрофою командир екіпажу тричі заводив літак на посадку. І щоразу російські диспетчери бачили на екранах льокатора відхилення літака на початковому етапі приземлення, як по вертикалі, так і по горизонталі. Диспетчери повідомляли про це командирові літака, і той йшов на другу, а згодом з такої ж причини — на третю спробу сісти. Чому така наполегливість? Перед власними очима пілота-командира прилади показували параметри цілком нормального спуску й приземлення. Нещодавно літак польського президента капітально ремонтувався в цехах російського авіозаводу. Чи можливо було вставити туди електронний чіп, який спотворює навіґаційні дані? При пожежі цей чіп згоряє, не залишаючи жодних слідів. Вмикається по радіокоманді з землі. Пілот бачить на моніторі правильно обраний напрям спуску й приземлення. А насправді все відбувається з істотним відхиленням – і катастрофа неминуча..."

І ще одна подробиця: у пресу вже проникла інформація, що Президент Л. Качинський збирався їхати до Смоленська потягом, разом з родинами жертв Катині, а до лету його вмовили в останній момент...

І чи ж не дивний вислід: те, що для Польщі – велике горе, для Москви і всієї Росії вийшло на добре: вона уникнула свого „судного дня", бо коли б літак не розбився, поляки поставили б перед очі світу картину непростимого російського злочину 1940 року – як один за одним, десяток за десятком, сотня за сотнею, тисяча за тисячею – 21,857 осіб! – падали від рук сталінських катів безбройні польські офіцери і вояки.

Петро Часто

СКУ закликає не встановлювати пам'ятники Йосифові Сталінові

ТОРОНТО. – У засобах масової інформації з'явилось повідомлення про наміри комуністів щодо встановлення в Україні пам'ятників Йосифові Сталінові.

У зв'язку з цим Світовий Конґрес Українців (СКУ) 9 квітня надіслав листа до Президента України Віктора Януковича, в якому висловив своє глибоке занепокоєння у зв'язку з заявою Комуністичної партії України про встановлення такого пам'ятника у Запоріжжі, а пізніше – в інших містах України.

На думку депутата Верховної Ради, члена Президії Центрального комітету Комуністичної партії України Катерини Самойлик, „пам'ятники Йосипові Віссаріоновичеві Сталінові повинні бути встановлені у всіх обласних центрах західньої України. Як данина пам'яті за те, що ця людина об'єднала споконвічні українські землі". І ні слова про те, що „ця людина" залляла кров'ю всю Україну, убивши мільйони невинних українців.

Й. Сталін був творцем тоталітарного режиму, який спричинив насильницьку русифікацію, ліквідацію Української Автокефальної Православної та Української Греко-Католицької Церков, фізичне знищення українського духовенства та інтеліґенції, жорстокі репресії проти української нації та багатомільйонне знищення українців Голодомором 1932-1933 років.

28 листопада 2006 року Верховна Рада України прийняла Закон про Голодомор, у якому стверджується, що Голодомор був геноцидом українського народу і його публічне заперечення визнається наругою над пам'яттю мільйонів жертв, приниженням гідности українського народу.

23 вересня 2008 року у Брюселі була прийнята Декларація Европейського парляменту щодо проголошення 23 серпня Европейського дня пам'яті жертв сталінізму і нацизму. 23 жовтня 2008 року у Страсбурзі була прийнята резолюція Европейського Парляменту щодо відзначення Голодомору 1932-1933 років, де говориться, що Голодомор був цинічно спляний сталінським режимом з метою насильницької колективізації сільського господарства всупереч волі селян України.

Пляни щодо пам'ятників Й. Сталінові в Україні свідчать про посилений наступ на незалежну Україну російського великодержавного шовінізму, для якого Й. Сталін, кат українського та багатьох інших народів в „імперії зла", – це символ російської могутности і засіб внутрішньої дестабілізації в Україні, засіб боротьби з українським національним відродженням.

СКУ закликає припинити дії щодо встановлення пам'ятників Й. Сталінові і, в такий спосіб, унеможливити ганебне поклоніння особі, відповідальній за Голодомор та страшні репресії проти українського народу.

СКУ

АМЕРИКА І СВІТ

Виверження вулкана в Ісляндії спричинило збитки

РЕЙКЯВІК, Ісляндія. — За даними Міжнародної асоціяції повітряного транспорту (ІАТА), виверження вулкана „Ейяф'ялаєкюль" коштувало авіокомпаніям 1.7 млрд. дол. Як повідомив 21 квітня генеральний директор ІАТА Джовані Бізіньяні, криза охопила 29 відс. світової авіяції, щодня її заручниками ставали 1.2 млн. пасажирів. Маштаби кризи затьмарили авіяційну кризу 11 вересня 2001 року, коли повітряний простір США було закрито протягом трьох днів. Дж. Бізіньяні зазначив, що добові витрати індустрії на паливо в ці дні впали на 110 млн. дол. порівняно з нормою. Проте компанії зазнають додаткових збитків, оскільки змушені подбати про пасажирів. „Для індустрії, яка в минулому році втратила 9.4 млрд. дол. і, згідно з прогнозами, повинна була втратити в цьому 2.8 млрд. дол., це руйнівна криза", – сказав глава ІАТА. Він також подякував керівництву деяких летовищ, зокрема лондонському „Гітров" та летовищу Дубаю, за те, що вони відмовляються від оплати за паркування літаків і не стягують плату за репозиціонування летів. Дж. Бізіньяні висловив надію, що інші летовища вчинять так само. У вівторок, 20 квітня, Міжнародна організація цивільної авіяції (ІКАО) офіційно оголосила безпечним здійснення летів над Европою, призупинених через виверження вулкана в Ісляндії. Тим часом в Европі поновлюється авіосполучення, яке було блоковане через хмару вулканічного попелу. Повітряні гавані готуються відкрити Данія і Польща, летовища Угорщини, Словаччини, Норвегії і Фінляндії працюватимуть за особливим графіком. Ситуація з авіосполученням поступово нормалізується також у Бельгії, Італії і Швайцарії. Повітряний простір Німеччини покищо залишається закритим, злети і приземлення дозволено лише в летовищах Бремену і Гамбурґу. За минулий тиждень в Европі було скасовано понад 95 тис. летів. На те, щоб подолати наслідки авіозанепаду і відіслати всіх пасажирів за призначенням, може піти декілька тижнів.(*„Кореспондент"*, *„День"*)

Президент закликає до фінансової реформи

ВАШІНҐТОН. — Президент Барак Обама 17 квітня заявив, що буде домагатися від Конґресу схвалення фінансової реформи і заходів для захисту прав та інтересів споживачів. Він сказав, що саме це є на першому місці в його плянах. У своєму щотижневому зверненні до американців Б. Обама наголосив на потребі забезпечити відкритість на ринках складних фінансових акцій, так званих деривативів. Критики кажуть, що саме ці спекулятивні інвестиції, похідні від інших фінансових механізмів, відіграли головну ролю у виникненні фінансової кризи у 2008 році. Б. Обама також зазначив, що він плянує припинити практику підтримки платниками податків великих банків і фінансових установ і хоче дати можливість власникам акцій голосувати у справі компенсацій і винагород для керівників фірм на Вол-стріті. Демократи підготовляють у Сенаті США законопроєкт фінансової реформи. В ньому також передбачено, щоб стягувати з великих фінансових компаній гроші у фонд невідкладної допомоги для підтримки занапащених клопотами банків. Провідник республіканської меншости у Сенаті Міч МакКонел 19 квітня заявив, що вже 40 сенаторів-республіканців виступають проти такого законопроєкту і домагаються подальших переговорів. (*„Голос Америки"*)

Сили коаліції знешкодили двох провідників „Аль-Кайди"

БАГДАД, Ірак. — Два найвищих провідники терористичного угруповання „Аль-Кайда" були убиті в Іраку під час спільної акції коаліційних сил неподалік міста Тікріт. Про це заявили 19 квітня американські та іракські посадовці. За їх словами, це сталося у неділю, 18 квітня, під час рейду на одну з схованок терористів. Американське командування уже назвало акцію найбільш успішною з початку проведення масових чисток у реґіонах, де переховуються бойовики. Крім двох основних командирів, були убиті також помічник одного з терористів і син іншого. (*„Голос Америки"*)

Оголошено офіційну дату виборів президента Польщі

ВАРШАВА, Польща. — Виконуючий обов'язки президента Польщі Броніслав Коморовський призначив вибори глави держави на 20 червня. Як повідомив пресекретар Б. Коморовського, в.о. президента підписав всі необхідні для позачергових виборів документи вранці 21 квітня. Раніше цю ж дату називав представник уряду Польщі, а також аґентство „Ройтерс". Б. Коморовський обіцяв назвати дату нових виборів 14 квітня. Однак, після консультацій з опозиційними партіями він вирішив взяти перерву. Зазначимо, що, за даними соцопитувань, в.о. президента Польщі Б. Коморовський є потенційним провідником майбутніх виборів. За голову Сейму, який є прихильником прем'єра Доналда Туска, у другому турі виборів готові проголосувати 55 відс. поляків, тоді як Ярослав Качинський, брат трагічно загиблого в авіокатастрофі під Смоленськом Президента Леха Качинського, набирає лише 32 відс. голосів. Нові вибори було призначено після того, як 10 квітня під Смоленськом розбився літак польського Президента Л. Качинського „Ту-154", на борту якого перебували 96 осіб, у тому числі глава держави. У висліді авіокатастрофи не вижив ніхто. (*„День"*)

Папа зустрівся з „жертвами наруги"

ВАЛЕТА, Мальта. — Папа Бенедикт XVI, який 18 квітня перебував на Мальті, сказав під час зустрічі з групою тих, хто, як припускають, були жертвами священників-педофілів, що Церква зробить все можливе, щоб винні були покарані. Під час своєї першої закордонної візити, відколи скандал набув розголосу, Папа пообіцяв, що запровадить ефективні методи, щоб вберегти молодих людей в майбутньому. Архиєпископ Мальти Пол Кремона під час Служби Божої, яку також відвідав Бенедикт XVI, сказав, що Римо-Католицька Церква повинна визнати помилки та гріхи своїх членів. Мальта – одна з країн, де католицьких священників звинувачують у сексуальному розбещенні дітей. У заяві Ватикан сказав, що Папу розчулили історії жертв і він висловив обурення та жаль з приводу тих страждань, які пережили жертви та їх родини. 15 квітня Папа заявив, що християни мають спокутувати гріхи. Це був один з найбільш прямих натяків на все ширший скандал зі звинуваченням священників Римо-Католицької Церкви у статевій нарузі. (*Бі-Бі-Сі*)

Президент Киргизії подав у відставку і покинув країну

БІШКЕК, Киргизстан. — Скинутий з посади президент Киргизії Курманбек Бакієв 15 квітня після переговорів з опозицією підписав листа про відставку та виїхав з країни. Разом з найближчими родичами він відбув до Казахстану. Посередниками у переговорах виступали представники США, Росії, Казахстану та европейських країн. Організація з Безпеки та Співробітництва в Европі у своїй заяві з цього приводу назвала рішення К. Бакієва важливим кроком до стабілізації ситуації та запобігання громадянської війни в Киргизії. США заявили, що готові переглянути контракти щодо постачання палива на військову базу Манас, яку контролювала родина К. Бакієва. Росія уже надала новому керівництву країни 50 млн. дол. допомоги. (*„Голос Америки"*)

У день сплати податків у США відбулися масові протести

ВАШІНҐТОН. — 15 квітня у США — день сплати податків. Кожен громадянин країни та іміґранти, які мають ідентифікаційний код, повинні до цього дня заповнити і здати свої податкові форми за минулий рік. Сплата податків у США вважається одним з головних обов'язків особи перед державою. Уряд США, який намагається впоратись з найвищим в історії дефіцитом бюджету, пообіцяв не піднімати податків родинам з прибутком до 250 тис. дол. на рік. Тих, хто заробляє більше, можуть чекати збільшення податків. За останні 30 років прибутки 40 відс. американців середньої кляси зросли лише на 15 відс., тоді як дохід 20 відс. найбагатших зріс на 75 відс. Цей арґумент використовують фахівці, які стверджують, що багаті можуть собі дозволити платити більше податків, що, як вважають, є одним з виходів з бюджетної кризи. З ідеєю підняття податків категорично не погоджуються активісти „Руху чаювання", які саме в останній день сплати податків прибули до Вашінґтону. Організатори руху за останні 20 днів автобусним туром побували у 47 містах США для того, щоб висловити свою незгоду з політикою Барака Обами. Активісти виступали проти розширення уряду та проти реформи охорони здоров'я. Організатори „Руху чаювання" прибули до американської столиці з Бостону, де перед ними виступила нова зірка Республіканської партії, колишній губернатор Аляски Сара Пейлін. (*„Голос Америки"*)

Духовний провідник Ірану назвав Вашінґтон „атомним злочинцем"

ТЕГРАН, Іран. — На конференції з питань ядерного роззброєння в Теграні духовний провідник Ірану аятола Алі Хаменеї 17 квітня заявив, що використання ядерної зброї заборонено релігією і назвав Вашінґтон „атомним злочинцем". У заяві говориться, що іранський народ, який у минулому сам став жертвою застосування хемічної зброї, як ніхто інший, усвідомлює небезпеку розповсюдження зброї масового знищення. У свою чергу Президент Ірану Махмуд Ахмадінеджад на конференції закликав створити міжнародний незалежний орган для контролі за ядерним роззброєнням. Тегран обурений недавнім переглядом американської ядерної стратегії, в якій відсутня обіцянка не застосовувати ядерну зброю проти таких країн, як Іран і Корейська Народна Демократична Республіка. Іран відкидає всі звинувачення США в розробленні ядерної зброї, заявляючи, що його ядерна програма носить виключно мирний характер. (*„Кореспондент"*)

Білорусь не плянує відмовлятися від високозбагаченого урану

МІНСЬК, Білорусь. — Президент Білорусі Олександер Лукашенко 15 квітня заявив, що не одержав запрошення на зустріч з ядерної безпеки до Вашінґтону через відмову вивозити високозбагачений уран на вимогу США. „Мені вже кілька років поспіль говорять: вивозьте цей уран. Хочете – до Америки, ми вам заплатимо, хочете – до Росії. Я кажу: „По-перше, чому ви нам диктуєте, якщо це наш товар, ми його утримуємо під контролею Міжнародного аґентства атомної енерґії. Ми використовуємо цей уран в дослідницьких цілях. Ми вже віддали свого часу ядерну зброю, а що ми від цього маємо? – сказав О. Лукашенко. — „І потім говорять: раз ти проти того, щоб віддати комусь цей уран – ми тебе не запросимо на зустріч. Я кажу: „Спасибі, я й не збирався їхати", – заявив Президент Білорусі. Він наголосив, що не дозволить диктувати умови Білорусі жодній країні.„Нахиляти Білорусь нікому не дозволено. Ми розмовлятимемо тільки солідно, по-партнерськи, як би на нас не тиснула Америка і з іншого боку Росія. А тут тиск йде з двох боків, і ми це відчуваємо. Давайте сідати за стіл переговорів і вирішувати, що робити з цією великою кількістю збагаченого урану", – сказав О. Лукашенко. Ядерна зустріч у Вашінґтоні відбулася 12 квітня з участю майже 50 голів держав. Президент України Віктор Янукович заявив, що Київ готовий позбутися усіх запасів високозбагаченого урану до проведення наступної зустрічі з ядерної безпеки, тоді як США нададуть необхідну технічну і фінансову допомогу для підтримки цих зусиль. (*Радіо „Свобода"*)

Академік Микола Мушинка: „Від України ми вже не відречемося"

Відомий український фольклорист, закордонний член Національної Академії наук України Микола Мушинка – один з останніх українських „могіканів" на Словаччині. На жаль, потужна ґенерація україністів цієї країни, яка була найсильнішою чи не в усій Європі, потрохи відходить. На зміну їй приходить тотальне пословачення. Саме це і було темою запитань, з якими звернувся до вченого закарпатський письменник і журналіст Олександер Гаврош.

– Пане професоре, як і коли прийшло до Вас національне самоусвідомлення?

– Ще в дитинстві. Батько брав малого мене на ярмарки до Бардієва, які відбувалися щосереди. Там, як в Остапа Вишні, все мукало, хрюкало, мекало, кудкудакало, а люди говорили інакше, ніж у моєму рідному селі Курові. „Чому то так?" – запитував я тата. „Бо вони римо-католики й говорять по-словацьки". „А ми хто?". „А ми – руснаки"

У Пряшівській російській гімназії, куди батько 1947 року привіз мене 10-річним хлопчиком, дітей переконували, що русини – це те саме, що росіяни. Мовляв ми „руські", і вони „русскіе". І я, як і вся моя ґенерація, вважав себе росіянином. В гімназії ми вивчали російську мову і російську літературу, а українського літературного слова зовсім не чули. Та в 1953 році влада перейменувала російську гімназію на українську 11-річку і нас змусили вивчати українську мову і літературу.

Майже щозими в ті тяжкі повоєнні роки ми мали „вугільні вакації" – на два тижні, а то й на місяць. До нашої сільської хати щовечора збиралося сусідки з куділлю (щоб дома заощадити нафту). Жінки пряли, а я дослухався до їхніх розмов і при нафтовій лямпі завжди щось читав.

„А ну, Миколо, прочитай і нам щось з тих книжок", – просили жінки. Я читаю Олександра Пушкіна, Миколу Некрасова, Володимира Маяковського – вони нічого не розуміють. Одного разу я прочитав їм „Катерину" Тараса Шевченка. Всі затихли і почали плакати.

На другий вечір прийшло їх ще більше: „Миколо, прочитай нам ще з тої книжки, по-нашому". Я їм читаю „Тополю", „Наймичку", а вони знову тихцем сльози втирають. Усе розуміють.

„То який же я росіянин, коли рідна мати мою російську мову не розуміє? – міркував я. – А мову Шевченка вважає „нашою". Я почав глибше вивчати українську мову, літературу, історію і прийшов до переконання, що ми є українцями. Та справжнім українцем я став лише в Празі під значним впливом свого професора Івана Панькевича, який спрямував мене на вивчення фольклору мого рідного краю.

– Як би Ви охарактеризували еволюцію українців Словаччини від першопочатків донині?

– Немає жодного сумніву, що основна частина українського населення прибула на Пряшівщину в часі т.зв. „волоської", тобто „пастушої" (не румунської!) колонізації – в XIII-XVII ст. зі сходу, тобто з території нинішньої України (хоч поодинокі „руські" поселення тут існували ще до приходу мадярів у IX-X ст.). Прибули вони під етнонімом „русини", який тоді був притаманний для всієї Русі (Київської, Галицької, Карпатської). Основним їхнім зайняттям було вівчарство. Місцева шляхта, в основному угорська, їх приймала на рідко заселені простори і на певний час звільняла від податків, бо пастухи випалюванням лісів і кошаруванням перетворювали дикі хащі на врожайну землю.

Та коли землевласник захотів їх закріпачити, вони цілими громадами переселялися далі на захід або на північ (на територію Лемківщини) – до іншого пана, який так само надавав їм „волю". Але врешті-решт їх таки зупинили і закріпачили. Свій протест проти кріпацтва русини висловлювали опришківським рухом та численними повстаннями. Їхнім культурним центром був василіянський монастир у Красному Броді біля Меджилабірців, спочатку православний, пізніше (після Ужгородської унії 1646 року) – греко-католицький.

Уся їхня культура була спрямована на Київ, Львів, Ужгород. Звідти вони одержували церковні книги, ікони. В XX ст. русини нинішньої Словаччини прожили в п'яти державах, не покидаючи своїх поселень (яких нараховувалося понад 250): до 1918 року – в Австро-Угорщині; до 1939-го – в „першій" Чехословаччині; до 1945 року – у Словацькому штаті (державі); до 1992-го – в „другій" Чехословаччині; від 1 січня 1993 року – в Словацькій Республіці. І кожна з цих держав намагалася їх асимілювати. Та ми вижили. Досі в 230 селах Пряшівщини народ розмовляє лемківською або бойківською говіркою

(Продовження на стор. 17)

Світлій пам'яті Бориса Ямінського

Св. п. Борис Ямінський

З чималим запізненням надійшла до України з недалекої Австрії сумна-пресумна звістка: не стало Бориса Ямінського – великого патріота України. Його послужний список міг би стати окрасою біографії не однієї особи.

Народився він 28 січня 1946 року у Відні, в родині Володимира і Емілії Ямінських. Батько від 1942-го по 1944 рік перебував на примусових роботах в Німеччині. Згодом родина перебралася до Відня. Після закінчення в 1964 році гімназії Б. Ямінський навчався на філософському факультеті Віденського університету, де студіював журналістику й історію.

Свій трудовий шлях розпочав в 1975 році в відділі громадської праці віденського осередку Соціял-демократичної партії Австрії. Далі – праця у видавництві „Компрес" у Відні. З 1977-го до 1981 року Б. Ямінський працював прес-секретарем Австрійського Федерального міністра з соціяльної політики. В 1982 році був редактором відділу внутрішньої політики Австрійського пресового аґентства (АПА).

Найдовше, з 1984-го до 2001 року, працював він на посаді асистента з маркетингу Поштової адміністрації ООН у Відні й одночасно був головним редактором філателістичного журналу „Faszination". Впродовж цього часу Б. Ямінський був відповідальним за участь у виставковій діяльності Поштової адміністрації ООН в Австрії і Німеччині. Він став співорганізатором спільної філателістичної виставки ООН і України, яка відбулася в 1993 році в Українському домі в Києві.

Б. Ямінський вмів поєднувати професійну працю з громадською діяльністю. З 1967 року він як член Соціял-демократичної партії Австрії брав участь майже у всіх її виборчих компаніях. З 1967 року як співзасновник Спілки українських філателістів Австрії (СУФА) організував понад 100 українських філателістичних виставок, на яких Австрійська пошта була представлена спецвідділами і використовувала українсько-німецькі штемпелі за проєктами СУФА.

З 1970 року Б. Ямінський був членом найстаршої української інституції у Відні – Українського католицького братства св. великомучениці Варвари З 1992 року був співзасновником та керуючим президентом Австрійсько-українського товариства (АУТ).

З-під його пера вийшли дві книги, які засвідчили журналістський хист автора. В 1975 році побачила світ перша книга про Федерального президента Австрії д-ра Рудольфа Кіршлеґера „Der Weg in die Hofburg" („Дорога у Гофбурґ"), а в 1983 році – українсько-німецька книга „Wien 1683:Kozaken und Kulchitzky" – „Відень 1683 року, козаки і Кульчицький". В ній йшла мова про маловідомі сторінки історії – участь українських козаків у визволенні Відня від другої турецької облоги.

У 1980-1994 роках Б. Ямінський був головним редактором українсько-німецького філателістичного журналу „Вісті СУФА", а від 1995 року – головним редактором українсько-німецького журналу „Австрійсько-український огляд, з Вістями СУФА".

На жаль, передчасна смерть не дала змоги покійному завершити працю над книгою, намір про яку він виношував впродовж останніх років свого сповненого працею життя, що мала називатися „Віденські українці".

Тісно співпрацюючи з Посольством України в Австрії, Б. Ямінський був ініціятором і організатором багатьох культурно-мистецьких заходів українського спрямування, які відбувалися практично по всій Австрії. Серед них – відкриття пам'ятників українцям – жертвам концтабору в

(Закінчення на стор. 21)

Опитник якости поштової доставки газети „Свобода"

Шановні передплатники!

Редакція „Свободи" і „The Ukrainian Weekly" підготувала цей опитник у відповідь на збільшення кількости нарікань на запізніле отримання наших газет.

Просимо Вас взяти участь в опитуванні і цим допомогти нам забезпечити кращу якість доставки газети до Вашої хати.

Для зручности наступна форма буде друкована чотири тижні. Будь-ласка, виповніть її один раз і надішліть до адміністрації газет. Ваша співпраця дозволить нам задокументувати швидкість руху газет в поштовій системі і визначити, де виникає проблема.

1. Впишіть Вашу адресу точно так, як вона є на газеті.

Name...

Address...

City, State, Zip...

2. Впишіть дату, коли Ви отримали слідуючі числа газети у відповідному рядку для кожної з газет, які Ви отримаєте за квітень

Дата виходу:	*Дата отримання*
2 квітня..............................	....
9 квітня..............................	....
16 квітня............................	....
23 квітня............................	....
30 квітня............................	....

3. Після заповнення форми надішліть її до нашого відділу передплати на адресу:

Svoboda
2200 Route 10
P. O. Box 280
Parsippany, NJ 07054.

Дякуємо за Вашу допомогу!

На порозі Митного союзу

Під час першої візити Президента України Віктора Януковича до Москви Прем’єр-міністер Росії Володимир Путін звернувся до нього ледь не у наказовому стилі: „Вступайте до Митного союзу!“ В. Янукович відповів ухильно. Вступ України до Митного союзу виглядає корисним лише на перший погляд.

Митний союз і зони вільної торгівлі ґрунтуються на міжнародних угодах, спрямованих на створення сприятливих умов торгівлі між країнами-учасницями. Митний союз має єдиний митний кордон. На території союзу діють єдині митні закони і правила щодо ввезення усіх видів товарів до будь-якої з країн-учасниць. Виникає також необхідність створення єдиного органу управління, який приймав би рішення щодо загальної торговельної політики.

Для того, щоб Україна вступила до Митного союзу, три нинішні його члени також повинні стати членами Світової організації торгівлі (СОТ). Також для вступу до Митного союзу відповідно до його статуту треба стати спочатку членом Евразійського економічного співтовариства (ЕврАзЕС).

Правила СОТ серйозно обмежують будь-які маневри для України в питанні приєднання до Митного союзу. Вирішення цієї проблеми може бути досягнуте двома шляхами: виходом України із СОТ, або вступом до СОТ решти трьох країн – членів Митного союзу. Однак, Україна не може раптово вийти з СОТ з урахуванням традицій цієї міжнародної організації, а Росія, Казахстан і Білорусь не можуть оперативно вступити до СОТ, враховуючи національні особливості економік цих країн і їхній індивідуальний переговорний процес з СОТ.

Звісно, Україні потрібна активізація зовнішніх економічних відносин, зокрема з Росією. Після майже 20 років незалежности Україна випускає відносно непогану продукцію, яка усе ж не може перетнути митний кордон Евросоюзу через інші стандарти, жорстку конкуренцію, різного роду обмеження. Ця продукція цілком здатна знайти споживача у колишніх союзних республіках. Україна також залишається залежною від Росії щодо постачання енерґоносіїв, і це потребує постійної уваги.

Митний союз з Росією, Білоруссю та Казахстаном може обернутися для української економіки мільярдними втратами. Головними статтями українського експорту до Білорусі є металеві вироби, електроенерґія, продукти сільського господарства, папір і кондитерські вироби. На ці групи товарів у рамках договору з Росією є обмеження. Щодо продуктів харчової промисловости і сільського господарства Росія неодноразово давала зрозуміти, що не хоче постачання їх з України, водночас ці продукти з Білорусі прирівняла до російських.

Окрім втрат безпосередньо від уніфікації митних правил, Україна може постраждати від переваг, які отримують сусіди. Передусім йдеться про транзитні потоки. Основна проблема в тому, що і Білорусь, і Росія, і країни Балтії уже давно проводять скоординовану політику, спрямовану на збільшення вантажопотоків власною територією. Якщо ж зникне митниця на кордоні з Росією, українські обсяги транзиту набагато зменшаться.

Ще один можливий мінус – зниження потоку інвестицій. Закордонні компанії створюватимуть дочірні підприємства на території трьох держав Митного союзу для насичення цього ж ринку. Першими привабливі перспективи усвідомили китайці.

Україну змушують переступити поріг Митного союзу. Мабуть, не варто поспішати...

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Газета заснована у 1893 році

Видає Український Народний Союз

Головний редактор – Рома Гадзевич

Редактори: Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.

FOUNDED IN 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays
by the Ukrainian National Association, Inc.
at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054
Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510
E-mail: svoboda@svoboda-news.com Website: www.svoboda-news.com
Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280,
2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054.

Передплата на рік $55.00, на півроку – $35.00. Для членів УНСоюзу
$45.00 річно, на півроку – $30.00. За кожну зміну адреси – $1.00.
Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda“.
Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ“

Адміністратор	– Володимир Гончарик	(973) 292-9800 дод. 3041 e-mail: admin@svoboda– news.com
Керівник відділу оголошень	– Марійка Осціславська	(973) 292-9800 дод. 3040 Fax: (973) 644-9510 e-mail: adukr@optonlinet.net
Передплата	– Марійка Пенджола	(973) 292-9800 дод. 3042 e-mail: subscription@svoboda-news.com

КВІТЕНЬ В НАШІЙ ІСТОРІЇ

Злочин Кремля у Старобельську

25 квітня 1943 року уряд СРСР розірвав дипломатичні взаємини з екзильним урядом Польщі, звинуватившли його у співпраці з гітлерівською Німеччиною. За привід для цього названо участь поляків у праці Міжнародного комітету Червоного Хреста з розпізнання масового поховання польських військовополонених, розстріляних в Катинському лісі поблизу Смоленська. Поховання виявили німці і зажадали міжнародного розслідування.

Покладання вінків до Меморіялу розстріляним польським полоненим на Українсько-польському меморіяльному цвинтарі в Харкові 10 квітня. Цього дня у Харкові відбулося вшанування пам’яті поляків – жертв сталінських репресій. *Фото: УНІАН*

У цьому лісі обірвалося життя 4,421 полоненого поляка з табору у Козельську. Загалом навесні 1940 року більшовики розстріляли 21,857 полонених поляків. 3,820 з них утримувалися в Старобельському таборі Луганської области.

Табір було створено у будівлях колишнього жіночого монастиря. Станом на 15 березня у таборі утримували вісім генералів, 187 полковників та підполковників, 230 майорів, 600 летунів, 400 військових хірургів, 112 капелянів, а також старшин, курсантів, професорів вищих шкіл, літераторів, вчителів. Усім воякам після капітуляції Польщі в 1939 році була обіцяна воля. Командування польського війська у дні нападу СРСР на Польщу наказало не чинити збройного опору Червоній армії, щоб зберегти своїх вояків.

Охороняв табір 228-ий конвойний полк НКВД. Умови життя були важкими: харчування кепське, медичної допомоги ніякої, на кожного припадало лише 1.35 квадратного метра площі.

На початку березня 1940 року Лаврентій Берія подав Йосифові Сталінові доповідну нотатку щодо поляків, у якій значилося: „НКВД вважає за необхідне всіх полонених розглянути в особливому порядку (без виклику арештованих, без пред’явлення обвинувачення і постанови про закінчення справи) із застосуванням вищої міри покарання – розстрілу“. З цією пропозицією письмово погодилися Й. Сталін, Клим Ворошилов, Анастас Мікоян, Лазар Каганович, В’ячеслав Молотов і Михайло Калінін.

Розстріли польських полонених проводилися з 10 квітня до 12 травня 1940 року. Із Старобельська їх привозили до Харкова критими вантажівками і в підвалах Харківського обласного управління НКВД розстрілювали поодинці. За ніч знищували від 50 до 200 полонених. Трупи вивозили на татарсько-єврейське кладовище по вул. Академіка Павлова і в Шостий квартал лісопарку, де раніше було закопано понад 10 тис. страчених громадян СРСР, переважно українців.

Комітет Червоного Хреста у 1943 році довів, що злочин у Катині скоїли кати НКВД, але Й. Сталін висунув власну версію і в січні 1944 року вислав до Катинського лісу свою комісію, яка заявила, що поляків розстріляли німці. На судовому процесі в Нюрнберзі цю справу СРСР намагався включити до переліку гітлерівських злочинів, але не спромігся. Два учасники процесу – радянський прокурор Микола Зоря та польський – Роман Мартіні, обізнані з правдою, загинули у ті дні за таємничих обставин.

13 квітня 1990 року Президент СРСР Михайло Ґорбачов передав Польщі списки полонених, вивезених з таборів у Катинський ліс, а 14 жовтня 1992 року Президент Росії Борис Єльцин додав до цього копії документів Політичного бюра Комуністичної партії з рішенням про розстріл полонених.

Тепер в Росії почалися спроби виправдати НКВД і звалити злочин на гітлерівців. Новітні „історики“ заявили, що М. Ґорбачов і Б. Єльцин визнали злочин СРСР „на хвилі перебудовної евфорії без достатніх підстав“. На доказ своєї рації вони заявляють, що полонені були розстріляні з німецьких пістолетів „вальтер“. Але цього ніхто й не приховував, тому що й німці знали: радянські пістолети не витримували безперервного розстрілу в’язнів, і кати НКВД вживали німецьку зброю. А хто ж розстріляв 6,311 полонених з Осташківського табору в Калінінській області, похована яких виявлено в селі Мєдноє, де німецького війська ніколи не було? Колишній начальник цього табору генерал КҐБ Дмитро Токарєв вказав це поховання і визнав, що особисто керував розстрілом поляків (він і про німецькі пістолети розповів).

Ще 7,305 польських в’язнів розстріляли радянські кати у західних областях України і Білорусі після нападу Німеччини на СРСР.

17 червня 2000 року у Харківському лісопарку відкрито Меморіял на місці поховання українських і польських жертв комуністичного режиму.

Л. Хм.

ДЕКЛЯРАЦІЯ

підсудного Івана Дем'янюка, виголошена від його імені його адвокатом д-ром Ульріхом Бушем під час судового процесу в Мюнхені 13 квітня.

Я особисто вдячний тим особам, котрі допомагають мені в моєму безнадійно хворому стані: чи то у тюрмі, чи тут, у судовій залі. Тому я особливо дякую медичним працівникам, котрі опікувалися мною, полегшуючи мої болі, та котрі допомагають мені витримати цей судовий процес, який є для мене нестерпними тортурами. З цього приводу я заначаю наступне:

Німеччина винна в тому, що через руйнівну війну проти Радянського Союзу я втратив свою домівку та свою батьківщину.

Німеччина винна в тому, що зробила мене військовополоненим.

Німеччина винна в тому, що створила табори для військовополонених, де я й мільйони інших червоноармійців були засуджені на голодну смерть, яку я оминув тільки з волі Всевишнього.

Німеччина винна в тому, що змусила мене стати рабом в таборі для військовополонених.

Німеччина винна в тому, що в тій безжалісній війні 11 мільйонів моїх земляків українців було вбито німцями, а мільйони інших українців, включно з моєю любою дружиною Лідою, було вивезено в німецьке рабство.

Німеччина винна в тому, що тисячі моїх співвітчизників було примусово перетворено в помічників німців, тобто змушено під карою смерти до участи в жахливій програмі геноциду проти євреїв, циганів, українців, поляків і росіян, а сотні тих, котрі відмовились від цього злочину, було знищено німцями. Попри це, ще сотні тисяч було депортовано назад в Україну: на розстріл Сталіном, або заслано на муки у сибірські ҐУЛаґи, в яких виконували каторжну працю.

Німеччина винна в тому, що змусила мене до злиденного життя в післявоєнних таборах для переміщених осіб.

Німеччина винна в тому, що після 30-річного переслідування на рівні права в Ізраїлі, США та Польщі, а також після 10 років ув'язнення в Ізраїлі (з них – п'ять років у камері смерти), мене в останні роки мого життя, після 90-го року, депортовано в Німеччину.

Німеччина винна в тому, що в кінці мого життя через нехтування законами мене, украй немічного, несправедливо звинувачують у співучасті у вбивстві. А це – всупереч загально прийнятому міжнародному праву (існує 65 років), всупереч Европейській хартії людських прав.

Німеччина винна в тому, що я, невинна особа, вже дев'ять місяців мучуся в ізоляторі штадельгаймської тюрми.

Німеччина винна в тому, що я навіки втратив мою прибрану батьківщину, США.

Німеччина винна в тому, що я втратив сенс у житті, сім'ю, щастя і будь-яку надію на майбутнє.

Від 12 травня 2009 року я в Німеччині почуваюся кожну хвилину, кожну годину, кожен день, кожен тиждень і кожен місяць як військовополонений. Це переживання є продовженням жахливих спогадів про німців, продовженням того невимовного зла, яке вони заподіяли мені. Я знову став їхньою невинною жертвою. Величезним злом вважаю те, що цим процесом Німеччина намагається перетворити мене, військовополоненого, у воєнного злочинця. Вважаю, що це – нестерпна наруга Німеччини наді мною. Усе це робиться для того, щоб приховати скоєні німцями злочини та їх затаїти. І всупереч правді твердити, що ми, українці, та інші народи-сусіди були злочинцями.

Вважаю, що процес, який провадять виключно проти мене, псевдочужинця з Травників, та який замовчує про численних есесівців і німецьких „травників", суперечить усім принципам справедливости. Ще в Ізраїлі я вже якось оборонявся проти звинувачень мюнхенського прокурора. Там пробували пов'язати мене з нацистськими злочинами в Собіборі. Верховний Суд Ізраїля по-особливому визнав, що ці звинувачення не доказано. А в самому вироці зазначено: я сім з половиною років відбув під арештом, з них – п'ять років провів у смертній камері.

Цілком несумісною зі справедливістю й гуманністю є той факт, що більше 35 років я, вічно переслідувана жертва, змушений оборонятися перед Відділом Спеціяльних Досліджень США (ВСД), перед тими, хто стоїть за ним, передовсім Світовим Конґресом Євреїв і Центром Візенталя (ці організації живуть за рахунок Голокосту). Тепер, коли навколо мене, безсилого, перед закінченням мого життя, відбувається чи не сорокове слухання цієї справи, я втратив силу боротись далі. Я безсилий у цій війні, яку розпочало ВСД, а нині продовжує Німеччина.

Моя улюблена дружина, Ліда, з якою ми прожили понад 50 років, також страждала в Німеччині. Це власне німці відібрали в неї юність, насильно транспортували на довгі роки рабської праці в Німеччину, серед жорстоких та нелюдських обставин.

Страждання, які ми пережили під час страхітливої німецької війни, спрямованої проти слов'ян, не можна описати словами. Однак, те, що Німеччина знову вибрала мене й мою родину своїми жертвами, для мене залишається незбагненним.

Іван Дем'янюк

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Бракувало рішучости і політичного хисту

Висліди президентських виборів в Україні викликали остовпіння, бо, незважаючи на те, що Президент Віктор Ющенко не мав шансів бути переобраним, він заохочував виборців голосувати „проти всіх" і, як наслідок, виграв промосковський Віктор Янукович.

Президент В. Ющенко зробив досить багато в ділянці розвитку української культури, збереження історичної пам'яті, щиро бажав, щоб Україна була справді українською. Але інші важливі справи занедбував.

Також важко зрозуміти, чому в нього нуртувала така ненависть до співтворця Помаранчевої революції Юлії Тимошенко. Коли національно інтеліґенція в Україні закликала виборців голосувати за Ю. Тимошенко, Президент В. Ющенко у своєму зверненні закликав голосувати „проти всіх". З того скористав духовно чужий нам В. Янукович.

Олег Рибачук, який керував першою президентською кампанією В. Ющенка, а згодом став керівником президентського секретаріяту, стверджує, що В. Ющенко, ставши президентом, відразу почав вести боротьбу проти Ю. Тимошенко. П'ятилітній конфлікт став відкритим і відвернув увагу президента від важливих державних справ.

На самих початках свого президентства прихильні до України держави проявляли до нього велику пошану і були б радо пішли йому назустріч в різних потребах. На жаль, В. Ющенко почав невгамовну боротьбу проти популярної героїні Помаранчевої революції Ю. Тимошенко. Це зовсім не подобалося великій частині населення, а нездійснена обіцянка приборкання корупції довела до того, що його популярність почала спадати, а її – рости. А це, можна припускати, викликало в нього ще більшу ворожнечу до Ю. Тимошенко.

Під час виборів половина областей східної України віддали голос за Ю. Тимошенко. На заході вона вийшла переможцем в усіх областях.

Президентові В. Ющенкові бракувало політичного хисту.

Володимир Колюбінський,
Фініксвил, Пенсильванія

В Охматові не забули славну минувшину

Охматів... Це велике село на Черкащині багатьом нагадує про видатного українського етнографа-музикознавця Порфирія Демуцького, який у XIX ст. утворив в Охматові великий народний хор – 300 осіб співало в ньому. Сам П. Демуцький був лікарем, а в цьому селі одружився з дочкою місцевого підприємця Яневського, котрий не тільки продавав волів, а й дбав про культурний розвиток села. Яневський подарував молодому подружжю будинок з яблуневим садом.

В цьому будинкові народився Данило Демуцький – майбутній маляр і кіномистець, оператор фільмів Олександра Довженка. Фільмування проводилося і в Охматові, а яблуневий сад на київській кіностудії ім. О. Довженка став повторенням охматівського саду.

Проте Охматів – це не тільки батьківщина Демуцьких. Свого часу тут гриміли великі битви. 30 січня 1644 року польське військо розбило тут величезну татарську орду під проводом Омер-аги. 11 січня 1655 року поляки зійшлися у герці з козаками Богдана Хмельницького. Через рік, 20 січня, загин полковника Пушкаренка мав бій з татарами – союзниками поляків.

На спомин про ті часи довкола Охматова залишилось багато насипів-поховань. Але в часи П. Демуцького село вже жило у спокої, мало понад 1,000 мешканців, берегло пам'ять про давню славу, коли на березі Тікича стояв потужний замок, а в містечку було 16 церков.

Тепер, в незалежній Україні, відновлюється справжня історія Охматова. Передовсім – у навчанні і вихованні молоді. Місцева школа – невелика. У ній навчається 55 учнів – вислід відчутного старіння мешканців Охматова. Але діє школа дуже активно, як потужний осередок культури.

Очолює школу Вікторія Вікторук. Вчителі Анастасія і Яків Кудерські створили в школі музей, у якому експозицією „Історія села" завідує Володимир Бекало. Вчителі – переважно місцеві, пов'язані родинними зв'язками і спільною історією Охматова. Вчителями місцевої школи були мама і бабуся колишньої директорки – Тетяна Вікторук і Олександра Шмагай. Батьки В. Бекала – теж в цьому селі: мама Зінаїда вчить дітей математики, а тато Микола – художник. 85-річний Василь Васильченко, постійний опікун школи, раніше був у ній секретарем, а батько його хлопчиком співав у хорі П. Демуцького.

Багато гарних справ робить школа. Учні беруть участь і перемагають у різних конкурсах обдарованих дітей. Оля Бараненко перемогла в літературному конкурсі до 110-річчя від дня народження Д. Гуменної, Ніна Махиня і Ксенія Рогозянка здобули нагороди на районній олімпіяді з української мови і літератури, Аня Лисенко – на обласному конкурсі з образотворчого мистецтва. Просто у шкільних коридорах діють виставки творів юних мистців.

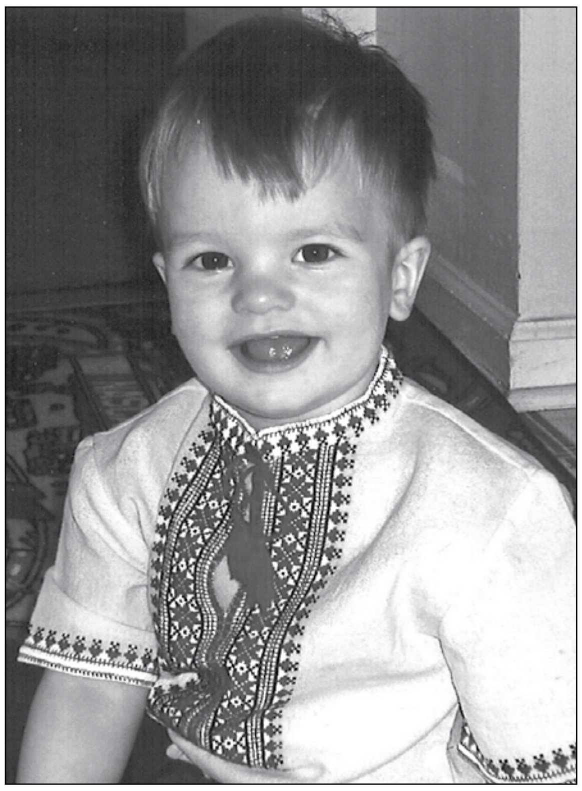
Головне ж – це зібрання пам'яток старовини у шкільному музеї. Серед них – ікона XVIII ст., церковні книги, оригінальні охматівські рушники.

Мешканці Охматова – мої земляки. І мені було приємно дізнатися про відродження культури старовинного українського села з їхніх листів, з публікацій київського часопису „Освіта". Тепер це село – на добрій дорозі.

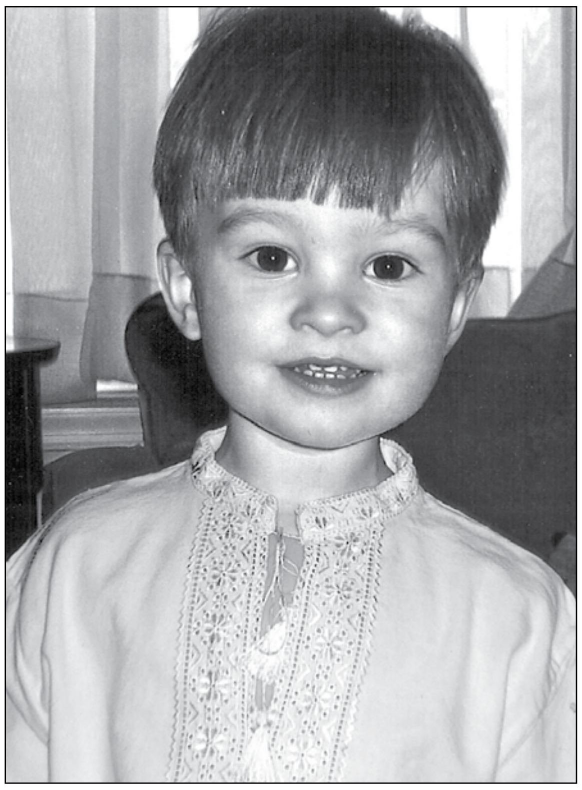
Микола Кравець,
Ню-Йорк

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Нові члени Українського Народного Союзу

Михайло Рудницький, син Христини та Миколи Рудницьких з Дженкінтавну, Пенсильванія, — новий член 397-го Відділу УНСоюзу. Свого сина забезпечили батьки.

Григорій Рудницький, син Христини та Миколи Рудницьких з Дженкінтавну, Пенсильванія, — новий член 397-го Відділу УНСоюзу. Свого сина забезпечили батьки.

Вікторія-Анна Воробець, доня Софії та Руслана Воробців з Вейну, Ню-Джерзі, — нова членка 777-го Відділу УНСоюзу. Свою внучку забезпечили бабуся Мирослава і дідусь Роман-Юрій Воробці.

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Активісти „Святої Софії“ зустрічалися в Римі

Патріярх УГКЦ Любомир Гузар серед учасників зборів Товариства „Свята Софія“ в Римі.

РИМ. – 16-18 березня відбулися загальні збори Товариства „Свята Софія“ (ТСС). У них взяли участь Патріярх Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ) Любомир Гузар, Владика Володимир Війтишин, Владика Гліб Лончина, о. д-р Іван Дацько, голова ТСС академік Леонід Рудницький, академік Альберт Кіпа, ректор Українського Католицького Університету Борис Ґудзяк, лавреат Шевченківської нагороди Рафаїл Турконяк та інші діячі Товариства з різних країн.

Товариство „Свята Софія“ було засноване Патріярхом Йосифом з наміром пропаґувати й підтримувати патріярхальний устрій УГКЦ і при цьому дбати про надбання Патріарха в Римі.

Отець І. Дацько у своєму звіті наголосив на тому, що внаслідок фінансової кризи у світі надходять все менше пожертв на утримання патріярших надбань в Римі, що ускладнює працю в тій царині.

Збори обрали нову управу ТСС у такому складі: о. І. Дацько – голова, Петро Фірман – секретар, Владика Г. Лончина – скарбник; о. І. Музичка, о. Йосафат Лещишин, Марія Говгера – члени.

о. Євген Небесняк

Нова версія української ідентичности

ТОРОНТО, Канада. – 12 березня у приміщенні Канадсько-Української мистецької фундації виступив з доповіддю, під час цьогорічних „Шевченківських читань“, молодий, але вже відомий історик Сергій Біленький, головною темою зацікавлення якого є формування національної свідомости українців у XIX ст.

Доктор історичних наук С. Біленький розпочинав свої студії в Україні, захистив докторську дисертацію в Торонтському університеті, тепер працює в Ню-Йорку, в Колюмбійському університеті, а на даний час в Торонтському університеті веде семінар для студентів.

Його доповідь в торонтському НТШ висвітлила ролю Тараса Шевченка та його товаришів, членів Кирило-Методіївського братства, у формуванні української ідентичности. Як відомо, Кирило-Методієвське братство, засноване у Києві в грудні 1845 року, проіснувало лише два роки, і залишило небагато офіційних документів – до таких історики відносять „Книги биття українського народу” і Статут Товариства, написані Миколою Костомаровим, а також записку Василя Білозерського, що є поясненням до статуту.

Тим не менше, на думку С. Біленького, воно відіграло вирішальну ролю у формуванні національної свідомости, бо саме завдяки кирило-методіївцям ми сьогодні вважаємо себе українцями.

Дві головні ідеї лежать в основі ідеології братчиків – християнська мораль та романтичний націоналізм. Очевидно, ці ідеї відбили загальний дух епохи, що була надхнена думками німецького мислителя Йоганна фон Гердера. Від нього кирило-методіївці запозичили та прищепили на українському ґрунті концепцію нації як спільноти, об’єднаної мовою, етнографією, історією (Пантелеймон Куліш), ментальністю (М. Костомаров).

Однак, члени українського братства внесли і новий, ориґінальний контекст в інтерпретацію поширених на той час ідей, що відрізняє їх від сусідів як з заходу (Польща),

Виступає д-р Сергій Біленький. Фото: Дарія Даревич

так і зі Сходу (Росія). Так, наприклад, історичну втрату української шляхти, що була, на думку кирило-методіївців, безповоротно денаціоналізована і деморалізована, братчики (в цьому контексті особливо важливі погляди Т. Шевченка) вважали не трагедією, а фактичною перевагою українців: адже це давало підставу для побудови безклясової української спільноти на основі християнських засад соціяльної рівности і справедливости. Як показав час, ця утопічна візія України „без панства” мала величезний вплив на подальший розвиток української наукової та політичної думки (зокрема у концепціях Михайла Грушевського).

Інша важлива ідея, вперше висловлена братчиками, – це несумісність України з Росією. Один з членів товариства, Юрій Андрузький, висловив цю думку особливо категорично – щоб створити Україну, необхідно зруйнувати Російську імперію.

Д-р С. Біленький підкреслив, що братчики розробили широкий спектр концепцій, які знайшли продовження у працях наступних поколінь або все ще чекають на серйозне сучасне осмислення. Серед таких концепцій – трактування П. Кулішем української історії, він першим провів лінію тяглости розвитку українського народу від княжих часів, а не козаччини (як це знаходимо в „Історії Русів”). Інша плідна ідея, розроблена Миколою Гулаком, – необхідність розвитку української мови, з метою застосування до всіх ділянок наукового життя: ідея, що все ще продовжує втілюватися в наш час.

Доповідь д-ра С. Біленького викликала жваву дискусію з боку слухачів, а це переконує, що віддалені від нас часом та історичним контекстом ідеї талановитого грона українських інтелектуалів XIX ст. – сподвижників геніяльного Т. Шевченка, – залишаються актуальними і сьогодні.

Дагмара Турчин-Дувірак

Вшанували пам’ять Тараса Шевченка

Учасники Шевченківського свята в Мінеаполісі (перший ряд зліва): Софійка Медвецька, Павлик Потапенко, Богдан Дужу, Леся Уніят, Наталка Мак, Олеся Саражинська, Мар’янка Конойєр, Данилко Ріпецький, Колтин Мак, Аня Нестерук, (другий ряд зліва): Юля Конойєр, Алекса Татарин, Софійка Гуцал, Галя Ворончак, Оля Ворончак, Наталка Медвецька, Тарас Татарин, Назар Ворончак, Тарас Гуцал, попереду – Кіефер і Карі Міськів.

МІНЕАПОЛІС, Мінесота. – 14 березня в залі Школи Українознавства при церкві св. Константина зібралися дорослі і діти, щоб „незлим, тихим словом“ пом’янути Тараса Шевченка.

Учні підготували великий святковий концерт. Чудово виконували Шевченківські вірші учні старшої кляси Назар Ворончак, Тарас Татарин, Оля Ворончак, Галя Ворончак, Софійка Гуцал, Алекса Татарин, Аня Нестерук і Тарас Гуцал. Наставник кляси – о. Роман. Ворончак. Учні середньої кляси також дуже гарно читали вірші Т. Шевченка. Хвилююче лунали вони у виконанні Данилка Ріпецького, Лесі Уніят, Юлі Конойєр, Наталки Мак, Наталочки Медвецької, Софійки Медвецької, Богдана Дужу. Вчителька цієї кляси – Володимира Крамарчук. З молодшої кляси вивчили віршики Кіефер Міськів, Колтин Мак, Мар’янка Конойєр, Олеся Саражинська, Павлик Потапенко. У цій клясі вчить дітей Галина Татарин.

Шкільний хор під майстерним керівництвом диригента Юрія Івана виконав п’ять пісень. Сімейний дует у складі С. і Т. Гуцалів виконав фортепіянні мініатюри.

Квартет у складі Г. Ворончак, О. Ворончак, А. Татарин і С. Гуцал виконав пісню „По діброві вітер віє“ на слова Т. Шевченка. Н. Ворончак, Т. Татарин, Д. Ріпецький, Т. Гуцал, Б. Дужу, К. Міськів, К. Мак, П. Потапенко енерґійно виконали в’язку маршових козацьких пісень і пісень січових стрільців під назвою „Слава не поляже“.

Діти виконали танцювально-співочу ліричну композицію „Несе Галя воду“. У головних ролях були Н. Ворончак, Л. Уніят, С. Медвецька, Н. Медвецька, Ю. Конойєр, Н. Мак, М. Конойєр, А. Нестерук.

Справжньою окрасою концерту став танець „Садок вишневий“, який поставила на сцені Леся Гуцал. Щиро і проникливо передавали дівчатка Н. Мак, Л. Уніят, Н. і С. Медвецькі, Ю. і М. Конойєр, О. Саражинська, А. Нестерук подих весни і світло радости. У кінці концерту пісню „Гілка калини“ виконали Г. і О. Ворончаки.

Велику допомогу у підготуванні концерту надав композитор Володимир Ілемський. Він виконав свою пісню про Т. Шевченка, а також супроводжував виступи дітей грою на фортепіяні.

На завершення присутні заспівали „Заповіт“ Т. Шевченка під супровід інструментального ансамблю у складі О. Ворончак (скрипка), Г. Ворончак (віолончель), А. Татарин (флейта). Дириґував ансамблем Ю. Іван.

На закінчення батьки учнів школи частували всіх смачним українським обідом.

Світлана Уніят

Шевченківське свято в Амстердамі

АМСТЕРДАМ, Ню-Йорк. – Українська громада провела 14 березня Шевченківське свято, у приготуванні і проведенні якого брали участь (на фото зліва): Степан Дяків, Мирослав Кривулич, Анна Дяків, Ігор Салада, д-р Зеня Салада, д-р Віра Дяків, парох о. Маріян Костик і Теодозія Кривулич. *Фото: Ігор Римарук*

„Лелеки" відзначили 20-річчя української громади у Заполяр'ї

МУРМАНСЬК, Росія. – 13 березня українська громада відзначила 20-річчя утворення на мурманській півночі Росії першого громадського об'єднання українців, яке мало назву „Українське культурне товариство міста Мурманська" (УКТ).

Це сталося в грудні 1989 року. Перші українські романтики та подвижники просвітянської справи Станіслав Скорбенко (він був обраний першим головою громади, яка надалі стала зватися „Лелеки"), Михайло Михайлович, Алла Марчук, св. п. Галина Тобілевич, Сашко Власюк, Катерина Ширко, Анатолій Бриченко та інші наші земляки зібралися невеликим гуртом і вирішили заснувати товариство.

Нинішнє святкування дещо затрималося, щоб одночасно відзначити вихід у світ перших чисел газети „Українське слово" в липні 1990 року. Газета продовжила своє життя на електронній сторінці „Кобза-Українці Росії" (www.kobza.com.ua). Від 1998 року товариство має статус Національно-культурної автономії українців Мурманської області. А назва „Лелеки" стала візитівкою громади.

Українське життя на півночі Росії було насичене рідними традиціями, піснями, які колись співали мами та бабусі, цікавими етнографічними проєктами. Громада протягом низки творчих літ обирала теми, які гідно представляли Україну, її історію та культурні надбання українського народу.

Свято 13 березня готували учасники Народного хору української пісні „Лелеки", самодіяльні актори мурманського Будинку культури „Маяк" під керівництвом Любові Омарової та Віктора Ширяєва, оркестра народних інструментів школи ч. 33 „Мальчишник", якою керує В. Ширяєв.

В обласній філармонії, де відбувалася зустріч, була влаштована виставка вишиваних робіт Тамари Нижнікової, Катерини Багній, Галини Турецької. Художники порадували присутніх чудовими мальованими сюжетами квітучої весни.

Сцена була прикрашена прапорами Росії та України, а також Мурманської області. Прозвучали гимни Росії та України. Серед гостей були Генеральний консул України в Санкт-Петербурзі Наталя Прокопович, консул Максим Лазаренко та фахівць у справах економічних зв'язків з Україною Станіслава Малаховська. Н. Прокопович вручила засновникам товариства М. Михайловичеві, А. Марчук, К. Ширко та активістам громади „Лелеки" почесні грамоти і подячні листи від Генерального консульства України в Санкт-Петербурзі та від Міністерства культури та туризму України.

Були відзначені також директор Театру Північної фльоти Михайло Онищук та режисер цього театру Юрій Сергієнко, батьки Людмила та Ігор Аряшкини за патріотичне виховання доньки Мирослави, Ольга і Петро Петруньки – за виховання доньки Ганни в найкращих українських національних традиціях, Марія і Богдан Лаврови– за національно-свідоме виховання синів Євгена та Тараса, Тетяна Арнаут – за українське виховання в родині. Одна з наймолодших учасниць свята Дарочка Арнаут також отримала Почесну грамоту і пам'ятний подарунок.

Привітання надіслали голова Львівської обласної адміністрації Микола Кміть та директор Міжнародного інституту освіти та зв'язків з діяспорою Національного університету „Львівська Політехніка" Ірина Ключковська, Фундація „Україна-діяспора" при Чернігівському педагогічному університеті ім. Тараса Шевченка, громадська організація „Інститут україніки" з Дніпропетровська, Товариство „Україна-Світ".

Громаду привітали голова обласного комітету у справах культури Сергій Єршов, посадник Мурманська Сергій Суботін, учасники хорової студії школи ч. 42 під керівництвом Алли Мартінс. Голова чуваської громади Раїса Садакова до привітальних слів долучила ще й пиріг з чуваської національної кухні. Голова Татаро-башкирського товариства „Ідель-Урал" Варис Хафізов подарував книжку про міста Казанського ханства.
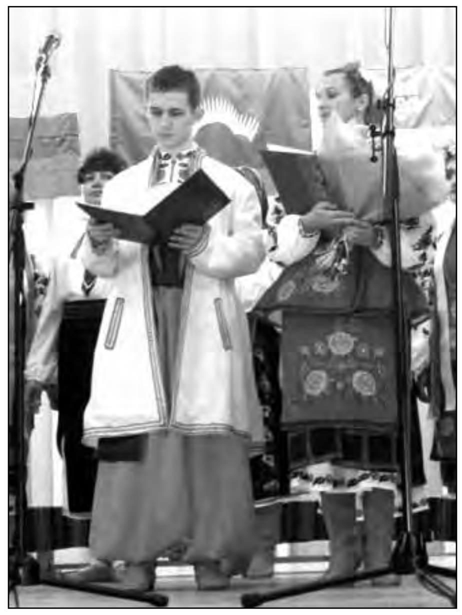
Всі учасники свята отримали у подарунок від губернатора двотомник „Енциклопедія Кольського краю". А українець з Санкт-Петербургу Валентин Іващенко подарував справжню козацьку шаблю. Він прибув на свято разом з композитором Віолеттою Гриневич. Разом вони виконали дві власні пісні про Україну. З Карелії приїхав Андрій Литвин, який заснував і очолив нещодавно створену Національно-культурну автономію українців Карелії.

Були привітання від Посольства України в Росії, з міста Балакова від очільників українського товариства Володимира та Докії Примакових, з Златоуста – від керівника клюбу „Червона калина" Лідії Кобзар-Шалдуги, з Владивостоку – від українського товариства „Горлиця" ім. Анатолія Криля, яке очолює Тетяна Ткаченко, від Санкт-Петербурзького Українського Товариства на чолі з Василем Тегзою, товариства „Українці Москви" під орудою Вікторії Скопенко та Національного культурного центру України в Москві на чолі з Володимиром Мельниченком, з шведського міста Ґетеборга – від української громади, яку очолює Юлія Карлберг, від Всеукраїнського товариства „Гуцульщина" з Косова за підписами Дмитра Ватаманюка та Василя Шкургана.

Народний хор української пісні „Лелеки" підготував пісенну програму, прозвучали гуморески Павла Глазового у виконанні Петра Сиротюка, було виконано театралізовану сценку з „Сорочинського ярмарку".

Співали М. Аряшкина, тріо –М. Аряшкина, Г. Петрунько і Галина Турецька, солістки хору Катерина Багній та Антоніна Кожушко. Усі вклонилися Україні, українському полю на чотири боки за лелечу долю й пережиті роки.

Наталя Литвиненко-Орлова

Ведучі Євген Лаврів та Олена Арнаут.

Шаблю дарує Валентин Іващенко з Санкт-Петербургу.

„Лелеча доля" - співають Катерина Багній та Антоніна Кожушко.

чи можна легко переслати грошовий подарунок додому?
Так!
WESTERN UNION
yes!
money transfer

НОВИНИ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА

Зелена Євангелія славної малярки

Леонід Грабовський

Аркадія Оленська-Петришин, „Лас-Веґас“.

Аркадія Оленська-Петришин, „Міський краєвид“.

Аркадія Оленська-Петришин, „Сад в Порто-Ріко“.

Аркадія Оленська-Петришин, „Нічні кактуси“.

Бувши давнім шанувальником живопису Аркадії Оленської-Петришин, я, звісно, не міг пройти повз її виставку, влаштовану в Українському Музеї Ню-Йорку цієї зими.

Це – одна з найповніших репрезентацій мистецтва нашої славної малярки, що внесла яскравий і радісний, глибоко оригінальний промінь у загальне світло, яким українське мистецтво европейського та американського зарубіжжя виблискує вже не один десяток літ.

28 робіт А. Оленської-Петришин, виставлені тепер, охоплюють геть увесь творчий шлях мисткині протягом майже 40 років і дають повне уявлення про її еволюцію – від обережного „приміряння до себе“ тих чи інших манер клясиків світового аванґарду 1940-1950-их років, що вона практикувала замолоду, і аж до повного зречення всього не свого, внутрішньо не притаманного особистій природі і психіці, та до остаточного утвердження власного оригінального стилю, який має безперечне, хоч воно не завжди впадає в око, національне походження.

Можна обґрунтовано твердити на підставі вражень від побаченого, що вроджений дар і потяг до „привітання життя“ (це назва одної зі збірок Богдана-Ігоря Антонича, як і „Зелена євангелія“), до сонця, до яскравих барв, зокрема до квітів, трав, кущів, дерев ніколи не полишав підсвідомости артистки, даючися взнаки вряди-годи в різних деталях кольорових вирішень її олійних полотен, хоча вповні відверто, з переможною силою він виявився вже у зрілому періоді, десь приблизно від кінця 1970-их років.

Первинні, хронологічно, полотна (це здебільша припущення, оскільки далеко не всі роботи є датовані) А. Оленської-Петришин, як от „Абстракт X“, „Без назви“ або „Розмова“, свідчать про певний вплив абстрактного експресіонізму типу Джексона Полока. Невдовзі по тому мисткиня пробує жорсткуватий і ніби малобарвний, кольористично приглушений геометризм з-під знаку Піта Мондріяна (не бувши фаховим істориком мистецтва, я не можу, звичайно ж, ручитися за точність своїх асоціяцій і спогадів від раніше баченого) в таких творах, як „Житла I“, „Фраґменти ґенерації“, „Місто“. Далі вона деякий час балянсує на грані фігуративного й нефігуративного концептів („Вид на пляж“, „Міський краєвид“, „Бенкет I“, „Розмова“, „Весілля I“, „Жінка й дзеркало“ – в цих речах спеціяліст може спостерегти віддалений вплив Вілема де Кунінга або ще когось з того самого сузір’я).

Є на виставці також одна композиція – „Гіперборея“, що оперує великими кольоровими площинами переважно червоної гами і змушує згадати такого митця, як Марк Ротко, або ж нашу українку Наталку Погребинську – першу знану мені свідому українську абстракціоністку з-за океану (в самій Україні таким піонером абстракціонізму був, наскільки мені відомо, покійний професор Львівського художнього інституту Карло Звіринський).

Дуже прикметним етапом еволюції малярки стало рішуче відновлення фігуративности, трохи помітне вже у згаданому творі „Весілля I“, де цей принцип ще мовби бореться з абстрактним первнем.

Поступово фігуративність, спочатку втілена ніби у світі натюрморту, чистої предметности, без людини („Стілець“, „Телефонні дроти“), з першою появою людських облич і постатей („Жінки“, „Схованка“, „Прогулянка“, „Весілля“, „В дзеркалі“, „Лас Веґас“) , набирає дедалі більшої певности, і в одній з композицій мисткиня вже впритул підводить глядача до своєї власної теми і власного бачення. Маю на увазі картину „Дівчата в траві I“, де поряд з людьми суб’єктом зображення стає рослинний світ, щоб далі домінувати всуціль на етапі зрілости у творчій еволюції малярки.

Говорячи, однак, про щойно названу групу картин і її мовби заново віднайдену фігуративність, треба зазначити, що письмо А. Оленської-Петришин тут відзначається площинністю і ізольованими, відділеними чіткими контурами, ділянками чистих і рівних кольорів, без жодної світлотіні і посту-

(Закінчення на стор. 20)

ПОСТАТІ

Привітання дорогому товаришеві

30 березня Мар'янові Ковальському виповнилося 70 років. Маю велику приємність через „Свободу" привітати його з цим ювілеєм, побажати доброго здоров'я та невтомности у праці в ім'я ближніх, в ім'я України. Я певен, що до моїх привітань долучилося б багато читачів, якби знали д-ра М. Ковальського так близько, як пощастило знати його мені.

Народився він у місті Бориславі на Дрогобиччині, тепер це вже Львівська область. У Євстахія і Марії Ковальських було п'ятеро дітей, Мар'ян був наймолодший. У рідному місті закінчив початкову і середню школу, 1958 році разом з батьками еміґрував до Польщі, з виховання і з особистих переконань залишаючись українцем, а якщо точніше – українським християнином.

За формальною освітою він правник, а за покликанням – поет, богослов, журналіст, палкий популяризатор української культурної і духовної спадщини.

Я пам'ятаю М. Ковальського з Першого фестивалю Українського Культурного Товариства в польському місті Сяноці в 1963 році. Тоді він був ще студентом і брав активну участь у художній самодіяльності, а також дописував до українського „Нашого слова". Те, що ця газета виходила у Варшаві, не означало, що тодішня польська влада симпатизує проукраїнським публікаціям та настроям. М. Ковальському також зумисне створювали всілякі труднощі, зокрема з захистом маґістерської, а відтак і докторської дисертації, чинили різні перешкод у працевлаштуванні, постійно відмовляли у виданні закордонного пашпорту.

Врешті йому вдалося разом з дітьми виїхати до Канади – нібито в туристичну подорож. Залишивши вдома усе майно, більше до Польщі не повернувся. В Торонто мусів починати життя з нуля. Щоб дати дітям змогу вчитися, тяжко працював днями, а ночами надолужував свої творчі цілі та проєкти. Писав вірші, статті, рецензії, перекладав.

Особисто мені припали до душі його поетичні збірки „Єдиний, що існує понад усім", „Та не чужинцем є я Україні", „Коли б ви дійсно розуміли", „Серцем і розумом християнина", „Немов з гори дивлюсь на все довкола". Написав він так багато, що я щиро дивуюся: як могло статися, що такий плідний автор, живучи в Торонто понад 25 літ, не мав ні разу свого літературного вечора.

Поезія М. Ковальського – переважно релігійного, християнського змісту, дуже глибока за думками і напрочуд щира та безпосердня за почуттями. У наші часи читати її – це як лік на втомлені щоденними перенапруженнями серця.

Ярослав Стех,
Торонто, Канада

Мар'ян Ковальський

Квітка Цісик в моєму житті

На початку 1990-их років я вперше почув українські пісні у виконанні невідомої мені співачки Квітки Цісик. Вона співала настільки незвично і божественно, що буквально заворожувала. Від її ніжного, проникливого, якогось таємничого, співу, який перевертав душу, хотілося радіти і плакати водночас. Він буквально очищав від усього несуттєвого, суєтного і змушував думати над вічним.

Вражало професійне музичне оформлення її композицій. На жаль, ніхто і нічого не міг розповісти про співачку. Я навіть не знав, звідки вона. Не міг придбати касету з її піснями. Пощастило під час одного віча у Києві. Молодик, який продавав записи українських співаків, поставив касету саме К. Цісик. Миттєво утворилася черга охочих придбати цей запис. З'ясувалося, що це американка українського походження. Її голос зачарував не лише мене. У чоловіка, що стояв переді мною в черзі за касетою, вихопилося: „Як гарно співають вільні люди!".

Відтоді у хвилини печалі слухаю пісні К. Цісик, і на серці стає легше.

За ці роки багато чого дізнався про улюблену співачку. Як виявилося, вона народилася 4 квітня 1953 року в сім'ї еміґрантів з Західньої України. Її батько Володимир Цісик був професійним скрипалем. З чотирьох років він учив доньку грі на скрипці, але ще одним музикантом у родині стала не вона, а її сестра Марія – видатна піяністка, котра працювала свого часу директором консерваторії у Сан-Франціско.

Квітка ж мріяла стати співачкою. Вступила до Ню-йоркської консерваторії, де відшліфовувала своє колоратурне сопрано. Починаючи як оперна співачка і працюючи з відомими співаками, охоче відгукувалася на комерційні пропозиції. Тож з часом стала найбільш оплачуваною виконавицею реклямних мотивів для радіо й телебачення.

Американці підрахували, що Кейсі (сценічне ім'я Квітки в Америці) прослухало понад 22 млрд. людей в етері, з кіноекранів, зі сцени, в різних записах. Але в Україні про це майже нічого не знали. Відомою на історичній Батьківщині вона стала лише тоді, коли тут зазвучали два її українські альбоми.

У записі брали участь близько 20 музикантів, які грали більш як на 10 різних інструментах. Диски зібрали купу нагород в Канаді. К. Цісик вперше і востаннє відвідала Україну разом з мамою. Мріяла проїхати країною з концертним туром, але не встигла. 29 березня 1998 року вона померла, не доживши п'яти днів до свого 45-річчя.

Отже, донедавна я знав, що К. Цісик – видатна співачка з Америки, яка зажди гордилася своїм українським походженням. Але і для мене стала несподіваною інформація про те, що 1977 року вона одержала „Оскар" за виконання співу „Ти світло мого життя" до однойменного фільму, який написав композитор Джозеф Брукс. Його „виконувала" головна героїня стрічки. До речі, Квітка теж знялася у фільмі, грала подругу головної героїні. Та на врученні „Оскару" пісню співала Дебі Бун – донька одного з музичних продюсерів Пета Буна.

Золотими літерами вписала К. Цісик своє ім'я до плеяди найвидатніших співаків ХХ ст. І ми, українці, маємо право нею пишатися.

Квітка Цісик разом з чоловіком Едом і сином Едді.

Олександер Вівчарик,
Сміла, Черкаська область

Знайшли могилу страченого подружжя поетів

Краєзнавець Юрій Фусік та житель села Теслугів Ігор Полтавець біля знайденої могили. Фото: Євген Цимбалюк

ТЕСЛУГІВ, Рівненська область. – На незвичайну знахідку натрапив лікар та краєзнавець Юрій Фусік під час ремонту огорожі на колишній прицерковній території. Ця була надмогильна плита, під якою зверху лежала дитина, а нижче – подружжя. У чоловіка голова була ніби відділена від тулуба, а у черепі жінки – дірка, спричинена гострим предметом. Усе це пролило світло на таємницю, яка загубилася на відстані 400 років. Власне, на таємницю страти та поховання Івана Журавницького, автора першого сатиричного вірша в українській літературі, та його дружини Олени Копоть-Журавницької, котрій приписують авторство декількох українських баляд (у тому числі й відомої баляди про Петруся) і котру літературознавці вважають зачинателькою української жіночої поезії.

Церква була збудована тут у XVI ст. Пізніше її продали в сусіднє село Острів, і саме у ній 1651 року Митрополит Йосааф благословляв гетьмана Богдана Хмельницького на Берестецьку битву. З отим первинним храмом у Теслугові пов'язаний заповіт І. Журавницького, датований 31 березнем 1589 року, який зберігся в луцьких книгах. У документі йдеться про те, щоб після страти „поховання здійснити в маєтку Теслугові при церкві св. Михайла, за законом грецьким".

Чим же завинив І. Журавницький перед тодішньою владою? Він народився у межах 1525-1530 років у родині шляхтича Марка Журавницького, прізвище якого походило від назви родового маєтку у селі Журавники на Волині. Знайомство Івана з майбутньою дружиною О. Копоть відбулося у Вільні в 1565 році, куди він з батьком приїхав на засідання сейму. Через рік, побравшись, подружжя оселилося у Теслугові.

Частина села дісталася як спадок І. Журавницькому, котрий взявся за облаштунок тутешнього замку на сільському острівці. Обоє займалися віршуванням. Головний дослідник творчости І. Журавницького письменник Григорій Нудьга стверджував, що віршувати чоловік навчився саме від своєї дружини, яка уже мала славу автора гумористичних чи сатиричних віршів, написаних у відповідь на тогочасні суспільні негаразди.

Пам'ятник на честь теслугівської церкви, біля якої поховали Журавницьких.

Один з таких негараздів зауважили Журавницькі у Луцьку, куди їздили до своєї родини. Найближчими тамтешніми родичами були староста Олександер Журавницький та його дружина Ганна, дочка Владики Івана Красненського (Борзобагатого). Саме Г. Журавницька стала об'єктом сатиричного висміювання у вірші за свою легку поведінку:

Хто йдеш мимо – стань годину.
Прочитай сюю новину.
Чи єсть в Луцьку білоглова,
як та пані ключникова?
Хоча й вік подойшлий має,
а розпусти не встидає;
Убирається в форботи,
леч не дбає про чесноти.
Нащо модли єй, офіри? Аби були кавалїри!
Лиш малженок ідет з двора –
внет тут молодиков чвора!
З ними учти і беседи –
не вертайся, мужу, теди!
Ой ти, мужу необачний,
зроби жоні бенкет смачний:
Змаж ю лоєм з дхлого хорта.
Ачей, зженеш з шкури чорта:
Смаруй києм над статечность.
Нех забуде про вшетечность.

Цей вірш став набутком всього Луцька, адже його розмістили на багатьох міських стовпах, і у подальшому часі послужив при-

(Закінчення на стор. 21)

Академік...

(Продовження зі стор. 5)

української мови. Як довго це триватиме – невідомо.

– А як би Ви охарактеризували цю еволюцію на прикладі вашого рідного села Курів?

– Перша згадка про моє рідне село Курів, що знаходиться на самому кордоні з Польщею, з 1332 року. Тоді село було римо-католицьким, заселеним, мабуть, поляками. Мало римо-католицького священика і платило податок до панської каси. Моя бабуся по батькові називалася „Дзямба" (Дзюба) і була римо-католичкою з сусіднього „католицького" села Ґабольтів. Вийшовши заміж за мого діда, стала русинкою і греко-католичкою. В „руському" дусі виховувала своїх сімох дітей і п'ятеро внуків.

Населення в селі кілька разів мінялося. В XVI ст. до села прибула велика група русинів зі сходу, і в XVII ст. вони вже становили більшість. Побудували православну церкву і мали православного попа. Римо-католицького плебана в селі вже не було, хоч костьол залишився. Селяни були закріпачені за Маковицьким панством.

У 1773 році Курів згадується як село зі словацько-руською мовою. В 1806 році досліджувалась релігія і мова церковних проповідей кожного села в Австро-Угорській імперії. В Курові тоді жило 457 греко-католиків (70 греко-католицьких подружніх пар та сім змішаних з римо-католиками). Мова проповідей – чисто „руська", як тоді називали українську. У 1980 році при переписі 309 мешканців записалися українцями і 264 – словаками. При останньому переписі населення 2001 року з 546 жителів вже 356 людей записалося словаками, 76 – русинами, і лише 13 – українцями.

До 1995 року в початковій школі (1-4 кляси) мова навчання була українською, а учнів старших клясів державний автобус завозив до сусіднього словацького села Ґабольтова, де школа була словацькомовною, однак, українська мова до 2000 року викладалася як предмет. Останніх 15 років ні в Курові, ні в Ґабольтові української мови нема.

Монографію про своє рідне село я змушений був написати по-словацьки, бо українською її прочитало б тільки пару осіб. А 1,500 її примірників словацькою мовою розійшлося протягом кількох тижнів. В книжці я намагався пояснити землякам, хто вони і чиї вони діти. Та практичних результатів вона, на жаль, не принесла. В Курові є три молоді невістки з України – зразкові дружини, матері й господині. І всі три намагаються якомога швидше пословачитися. .

– Наскільки помітними є українці в Словаччині?

– Є багато вихідців з українських сіл, які працюють в різних словацьких установах на високих посадах: професори університетів, визначні вчені, академіки, артисти, журналісти, лікарі, інженери, директори заводів, багаті підприємці. Є навіть депутати парляменту русько-українського походження. Та майже всі ці люди назовні виступають як словаки, і такими їх вважає словацьке суспільство.

До своєї національности голоситься лише невеличка група гуманітарної інтеліґенції та й вони зі своїми дітьми та внуками говорять переважно по-словацьки. В Словаччині (на відміну від України та інших країн) існує якесь незрозуміле упередження до національних меншин: угорців, ромів, українців.

– Що буде з українцями Словаччини через 20-40-60 років?

– Якщо не настануть радикальні зміни (а їх важко передбачити), то через пів століття у Словаччині залишаться „словаки русько-українського походження".

— Дехто дорікає, що Ви – „всеїдний", займаєтеся багатьма і дуже різними справами. Що на це скажете?

– Це – правда. Я стараюся надолужувати прогалини в кількох галузях україністики та карпатистики та завжди намагаюся писати про нові або призабуті теми, головним чином, знайомити читачів з невідомими їм іменами та подіями. Отже, доводиться писати про історію, етнологію, літературу, мову, образотворче мистецтво, культурологію, музейництво, театр і навіть про діячів таких віддалених галузей, як географія, правознавство, музика, природознавство та технічні науки.

Підкреслюю, я не намагаюся проникнути в глибину жодної з цих галузей, а лише звернути увагу дослідників та широкої громадськости на невідомі або несправедливо призабуті імена та явища, часто загальноукраїнського значення.

– Все-таки, яка головна праця Вашого життя?

– Найбільше уваги я присвятив фолкльорові русинів-українців Словаччини. Тут на перше місце я б поставив антологію „З глибини віків" (Пряшів, 1967) та монографію „Народна культура південних лемків" (Ню-Йорк, 1988). З персональних монографій я назвав би чотири книжки про фолкльориста Володимира Гнатюка, монографії про мистецтвознавця Володимира Січинського, юриста Станіслава Дністрянського, політика Степана Клочурака, мовознавців Івана Панькевича та Івана Зілинського, три книжки про Музей визвольної боротьби України в Празі, альбом „Екслібриси шістдесятників" (Бавнд-Брук, США, 1987) та кілька інших.

– Що б Ви в житті зробили не так?

— Мабуть, не одружився б у такому ранньому віці, бо „студентські" подружжя мало коли витримують пробу часу.

— А звідки взялися Ваші знамениті вуса?

– Коли на початку 70-их років минулого століття мене звільнили з праці у Пряшівському університеті і суворо заборонили друкуватися та займати будь-яку посаду, я найнявся пастухом в щойно заснованому колгоспі рідного села Курова.

Там я з подружжям учителів місцевої української школи Марією та Іваном Половцями заснував фолкльорну групу „Курівчанин", для якої складав програми, побудовані на основі місцевого фолкльору, який я добре знав не лише як уродженець села, але і як фолкльорист-професіонал з дипломом доктора філософії і кандидата філологічних наук.

І в кожній цій програмі, одягнув-

(Закінчення на стор. 21)

Незважаючи на стихію, щорічні лещетарські змагання КЛК відбулися

ГАНТЕР, Ню-Йорк. — Понад 50 лещетарів, борючись з сильним вітром та різними опадами (за винятком граду) відбули 56-ті щорічні лещетарські змагання Карпатського- Лещетарського Клюбу (КЛК) на Гантерській горі в суботу, 13 березня.

Змагаючись у вікових групах від чотирьох до 70 років, змагуни намагалися опанувати з'їзд „NASTAR" (National Standard Race) небуденно швидкий від безперестанного снігу, поєднаного з дощем.

Вечором лещетарські родини — змагуни та їхні вболівальники разом з іншими прихильниками КЛК зібралися на святковій вечері вручення нагород у ресторані „The Copper Tree" на Гантерській горі.

Ерко Палидович, президент КЛК, і Дейвид Слуцький, керівник лещетарських з'їздів, що був з своєю дружиною Джін, привітали майже 90 присутніх. Д. Слуцький закликав молоденьких змагунів-лещетарів „снувати великі мрії", підкреслюючи, що, можливо, „хтось з присутніх змагунів може стати борцем Олімпійських ігор".

Посол Юрій Сєргєєв, Представник України в ООН, зазначив, що він з дружиною Наталією вже третій рік відвідує лещетарські змагання КЛК, і зажартував, що лещетарські змагання 2010 року вперше відбулися разом зі змаганнями водного лещетарювання. Він поздоровив завзятих лещетарів з успішними змаганнями в цих не надто вигідних умовах.

Нагороду найбільш перспективної змагунки отримує 6-річна Олена Кучер. Нагороду вручили Посол Юрій Сєргєєв і його дружина д-р Наталія Сєргєєва.

Віра Попель вручає переможцям срібні медалі від NASTAR.

Щасливий молоденький змагун вже в кінці траси лещетарських змагань.

Привітав присутніх також Карл Платнер, колишній першун світу та медаліст Олімпійських змагань, що виступав за Австрію.

Під час вечері вручено медалі та трофеї змагунам кожної вікової групи. Ведучі вечора Віра Попель і Орест Федаш повідомили, що 43 з 52 змагунів, тобто 83 відс. учасників, отримали медалі „NASTAR" – це неабиякий осяг.

Проголосили троє першунів жінок і чоловіків: Стефанія Біткон, Наталія Близнак і Катерина Ленчур і Юрій Кобзяр, Тарас Філевич і Ері Палидович. Окремі перехідні трофеї за швидкість вручено 12-річній Н. Близнак і 38-річному Т. Філевичеві.

Трофеї перспективних молодих змагунів вручено 6-річній Олені Кучер і 13-річному Євгенові Дубикові. Трофеї уфундувало Міністерство молоді і спорту України, що його донедавна очолював Юрій Павленко. Посол Ю. Сєргєєв зазначив, що новопризначеному керівникові Міністерства молоді та спорту запропоновано продовжувати традицію надання нагород лещетарям-змагунам КЛК.

Окремим трофеєм КЛК за осяги нагороджено Адріяну Войціцьку, котра, в додатку до участи у змаганнях КЛК, здобула перше місце в своїй групі в змаганнях лещетарів-пристусувальників на недалеких теренах гори „Віндгем".

Посол Ю. Сєргєєв зазначив незвичайність лещетарських змагань КЛК, де змагаються лещетарі нових ґенерацій, поруч з своїми батьками та дідами, підкреслюючи справжню родинну якість цієї щорічної спортової події. Він вручив нагороди признання активістам КЛК Еркові Палидовичеві, О. Федашеві, Аді Федаш, Христині Клюфас і В. Попель.

Провід КЛК висловив окремі слова вдячности головним спонзорам цьогорічних змагань: Нюйоркській федеральній кредитовій спілці „Самопоміч", Федеральній кредитовій спілці „Самопоміч" в Ню-Джерзі та Українській федеральній кредитовій спілці „Самопоміч" у Філядельфії.

Карпатський-Лещетарський Клюб був заснований 1924 року в Україні, а свою діяльність в США розпочав після Другої світової війни. Перші лещетарські змагання відбулися 1954 року на лещетарських теренах гори „Вайтфейс" недалеко від Лейк Плесид, Ню-Йорк.

Першунки у віковій групі 9-10 років (зліва) Діяна Близнак, Наталія Морох і Юлія Морох отримують нагороди від ланкового лещетарства КЛК Ореста Федаша.

Орест Федаш (зліва) і лещетар-чемпіон Юрій Кобзяр (справа) поздоровляють першунів групи чоловіків 50-55 років Юрія Кучера (нагородженого золотою медалею), Нестора Близнака і Марка Баха.

Фото: Андрій Морох

ЧИТАЧІ ПРО КНИГИ

УПА стає ближчою: нові документи, нове осмислення

Незважаючи на економічну кризу та не надто оптимістичний настрій в суспільстві, українська історична наука „дихає", друкуються нові цікаві книги. Декілька тижнів тому у Львові вийшов черговий збірник документів з історії Української Повстанської Армії – „УПА і запілля на ПЗУЗ. 1943- 1945". Це 14-ий том „нової" або, як ще кажуть, „київської" серії Літопису УПА.

Задум започаткувати таке корпусне видання документів визвольного руху, які збереглися у вітчизняних архівах, визрів 15 років тому. Ініціяторами стали науковці академічного Інституту української археографії та джерелознавства ім. Михайла Грушевського Національної Академії Наук України на чолі з Олександром Вовком та видавець-ветеран УПА з Торонто (Канада) Петро Потічний. З часом ці задуми втілилися у серійне книжкове видання, проєкт якого розрахований на десятиліття вперед.

Упорядники чергового тому, кандидат історичних наук з Києва Володимир Ковальчук та історик з Рівного Ігор Марчук, відібрали з вітчизняних архівів понад 260 документів, які раніше ніде не публікувалися. Більш ніж 30 різновидів цих джерел висвітлюють малознані сторінки українського визвольного руху в останні три роки Другої світової війни. У них висвітлюється історія УПА на Волині та Поліссі. Це ті теперішні українські та білоруські землі, які повстанці умовно називали краєм „Північно-західні українські землі" (ПЗУЗ). Відтак, за тематикою збірник органічно доповнює уже видані раніше у новій серії „волинські" томи (ч. 2, 8, 11).

Які „родзинки" має книжка? Перш за все, привертають увагу нотатки леґендарного Дмитра Клячківського (цей командир „УПА-Північ" більше знаний на Волині за псевдонімом „Клим Савур"). Їх знайшли у польовій торбі командира під час чекістсько-військової операції на початку лютого 1945 року. Цінність документів очевидна. По-перше, там містяться переліки усіх головних військових підрозділів „УПА-Північ" у 1944 році. По-друге, подається важлива статистична інформація щодо особового складу в кожному підрозділі. Якщо узагальнити статистику, то виходить, що у три різні часові проміжки 1944 року „УПА-Північ" нараховувала 6,920, 6,960, 2,600 осіб відповідно.

Покищо згадані документи – єдині, де містяться розлогі підрахунки особового повстанського складу „від першої особи". Вся інша інформація, оприлюднена раніше про чисельність УПА, – бездоказова, оскільки походить з радянських документів чи спогадів учасників визвольної боротьби. Намагаючись „розплутати" клубок міжетнічних взаємин на Волині, упорядники вмістили нові документи про стосунки між УПА – з одного боку, і польськими, угорськими, російськими, білоруськими націоналістами – з іншого. Цікаво прочитати про те, що, виявляється, в певний момент польське підпілля на Волині користувалося псевдонімами упівських командирів. А документ про те, що між учасниками Російської Освободітельної армії (РОА) й УПА на льокальному рівні проводилися мирні переговори, взагалі сенсаційний і, мабуть, здивує багатьох російських істориків, котрі помічають „скалки в очах" бандерівців, а „заслуги" своїх власівців замовчують.

Упорядники актуалізували вельми важливий для розуміння українсько-угорських зв'язків наказ командира групи УПА ім. Богуна від 9 жовтня 1943 року. У першому його пункті чітко вказувалося: „Припинити будь-які аґресивні дії проти мадярів". Протягом останніх років історик Олександер Пагиря досліджує цю тему, тому, сподіваємося, на нас ще чекає багато нових відкриттів.

Викличе подив багатьох і те, що на початку 1944 року повстанські відділи були переназвані на зразок поселень Центральної, Східної, Південної України. Так з'явилися загони „Полтавський", „Сумський", „Чернігівський", „Батуринський", „Корсунський". Причина проста – керівництво УПА до останнього надіялося на загально-, а не західньоукраїнське повстання за незалежність. За його епіцентр розглядалося урочище „Холодний яр" на Черкащині. Історія кожного з таких загонів ретельно фіксувалася штатними „політичними виховниками" у хроніках. Відтак у збірнику вміщені дві з таких хронік – „Батуринського" і „Корсунського" загонів. Остання є найповнішою за обсягом з усіх збережених в архівах на сьогоднішній момент, займає 55 сторінок тексту.

Повстанці не тільки воювали, але й навчалися. Каталог бібліотеки „Батуринського" загону, опублікований у збірнику – доказ цьому. До рекомендованого переліку входили твори Тараса Шевченка, Михайла Грушевського, Івана Крип'якевича та ін.

Чимало незвичного дізнаємося з документів 14-го тому про повсякденне життя повстанців. Так, у 1943 році в УПА намагалися заборонити … бороди. Крім гігієнічних, така засторога мала й ідеологічні причини. „Ношенє борід – це підтримування традиції ворогів-москалів. Натомість дозволяю носити, як традицію козацьку, довгий вус", – наказував командир загону УПА ім. Богуна.

Нарешті „зазвучали" документи про проблеми в УПА. Серед них – порушення дисципліни, нещасні випадки, алькоголізм, венеричні хвороби. Кари зазнав повстанець „Луговий", оскільки „проміняв військове майно на горілку і упився". Деякі сюжети є настільки неординарними, що гідні навіть екранізації.

Органічною частиною збірника є фотододаток. На загальному тлі вирізняються світлини провідника Луцької округи ОУН(б) Лідії Зубрицької і провідника Берестечківського району Василя Сарчука.

Ці підпільники покохали одне одного і одружилися. Л Зубрицька власноруч виготовила свідоцтво про одруження. Зараз воно зберігається у Галузевому держархіві Служби безпеки України і є практично єдиним такого роду артефактом УПА.

Таким чином, 14-й том Літопису УПА відкриває нові смисли у вивченні українського визвольного руху. Це ще один ґранітний камінь у фундамент майбутніх наукових студій про повстанський рух.

Володимир Ковальчук,
науковий співробітник
Львівського Інституту української
археографії та джерелознавства
ім. Михайла Грушевського

Як розшифрувати загадковий „Рукопис Войнича"

Євген Чорний,
письменник,

Майже 500 років тривали спроби прочитати текст загадкової книги, знаної як „рукопис (манускрипт) Войнича", яка має 234 перґаментних сторінок. Зусилля провідних фахівців з криптоаналітики, на думку більшости знавців, не призвели до якогось прийнятного висліду.

Запропонований Джоном Стойком підхід і відповідний варіянт реконструкції дев'яти сторінок тексту, відомий в Україні як „Послання оріян хозарам" (Пам'ятка древньої української мови і публіцистики „Рукопис Войнича" – Київ: „Індоевропа". 1995), дослідники сприйняли як „екзотичний" у порівняні з іншими існуючими. Проте, саме завдяки цьому підходу можна отримати певний осмислений текст.

При проведенні власної реконструкції рукопису, про яку йдеться в даній публікації, було застосовано саме методичний підхід Дж. Стойка, який основується на тому, що текст рукопису написано українською мовою. Була запропонована певна абетка – відповідник графем ориґіналу з літерами кирилиці та латиниці, а для написання використовувались лише приголосні літери.

Ось зразок прочитання перших рядків стор. 77r, які можна порівняти з наданими свого часу в „Посланні оріян хозарам":

Що воля, яка буде, бо узріє мале святої волі? Понесе усе вище понакосу. Своє щепе неук усе косе, але понуде в люті на коси.

Загадковий „рукопис Войнича".

В ході реконструкції були напрацьовані деякі власні уточнення графем в абетці Дж. Стойка, детальнішу інформацію про що можна знайти за допомогою інтернету. Наведений текст має достатньо відмінний зміст у порівнянні з відомим варіянтом Дж. Стойка. Не вдаючись у обговорення існуючих недоладностей у тексті власної реконструкції та „Послання оріян хозарам", можливих причин їх виникнення, наголосимо на головному, що викликає скептичне ставлення у деяких літературознавців, включаючи й українських. Отриманий текст засвідчує принципову можливість саме за підходом Дж.Стойка здійснити прочитання тексту рукопису, який протягом уже не одного десятиліття вважається чи не „найтаємничішим" серед відомих нині раритетів.

При пошуку і доборі потрібного слова крилася не просто проблема знаходження правильного тексту. За цим відкривалося справжнє диво – магічність письма, здатного показати чарівність, магію самого слова.

Саме це диво – такий спосіб запису слова – дозволило назвати цей рукопис „Чар-книгою", яка написана таким письмом, котре дозволяє під незвичним кутом зору побачити чарівність того природного явища, яке визначаємо поняттям „слово". Ті, хто знав таке письмо і ним користувався, володіли іншим способом мислення, ніж сучасне. Книга свідчить, що вони усвідомлювали у Слові ті властивості природи (багатомірність, існування „просторів з різними системами координат", незмінні величини, варіяційна множинність), які сучасні люди осмислюють, головним чином, через математичні та фізичні уявлення. Ті, хто писав і читав такі тексти як у „Чар-книзі", усвідомлювали у Слові ці властивості природи – знали і володіли ними.

В той же час для сучасного людства це знання Слова виявилося втраченим. Про це, як мінімум, свідчить сучасне узвичаєне письмо. Хоча не тільки це, оскільки письмо є відображенням відповідного способу мислення.

Як на мене, це найголовніше диво, яке відкривається, якщо читати цю книгу. Відкривається, що сучасне письмо є „одномірним" у порівнянні з тим, яке існувало колись в давнину.

Існують й інші припущення, які

„Рукопис Войнича" – таємнича книга, написана 500 років тому невідомим автором, невідомою мовою. Книга названа на честь американського книготорговельника литовского походження Вилфрида Войнича (чоловіка відомої письменниці Етель-Ліліян Войнич), який придбав книгу в 1912 році. Тепер вона зберігається в Бібліотеці рідкісних книг Єйльського університету.

(Закінчення на стор. 20)

НАШ АРХІВ:
www.svoboda-news.com

Як розшифрувати...

(Закінчення зі стор. 19)

виявились в ході опрацювання сторінок „Чар-книги". Вони можуть бути цікавими для тих, хто сам спробує здійснити реконструкцію цього тексту. Вони потребують ще свого критичного осмислення та уточнення.

Отже, для наступного розкриття тексту вкрай важливо отримати достовірний набір можливих слів у кожному рядку, на кожній сторінці. Це важливе питання заглиблення у ту мовну скарбницю, яка, в першу чергу, збережена саме в українській народній культурі. Фактично це – заглиблення у джерело української мови на рівні тих різних діялектичних слів-понять, які ще й сьогодні присутні у різних куточках України, відновлення тих мовних розрізнень про однакові предмети побуту і явища, які існують у селах, що знаходяться поруч.

Подібний пошук можливих слів для різних сторінок „Чар-книги" при правильному методичному заохоченні фахівців освіти, міг би стати і цікавим, і корисним заняттям для школярів, студентства щодо оволодіння рідним Словом. Цікавим і в силу тієї „таємничости", якою овіяно цей рукопис. „Чар-книга" – це чудовий, очевидний зразок для осмислення, яку саме інтелектуальну потугу несе в собі живе українське слово, якого ґатунку таємничі знання можуть стати відкритими для людей, які шукають духовного розвитку як особистого, так і для свого народу.

На звершення наведу слова, з яких починається текст рукопису на першій сторінці: „Те подаю усе, уповаю, як божий веле..."

Київ

Зелена Євангелія...

(Закінчення зі стор. 13)

пових градацій інтенсивности в їхніх межах, що підкреслюють ефект такої відвертої двовимірности (здається, хтось з французьких фовістів практикував подібну настанову у вирішенні проблеми кольору). Цей принцип виразно підсилює й примножує кольористичне звучання її полотен, бо при цьому утворюються свого роду чітко „темперовані" барвні інтервали – якщо б світлотінь і нюансування були тут наявні, то про подібну яскравість враження, я впевнений, годі було б говорити.

Можна здогадуватись, що готуючись до цих нових для себе завдань, малярка прискіпливо експериментувала, пробуючи зіставляти парами й групами подібні кольорові плями і „вслухаючись" у їхній підсумковий зоровий і емоційний ефект. Зауважу між іншим, що характер зображення облич на картинах цієї групи дивним робом збігається з творчою манерою українського графіка-шістдесятника, киянина Григорія Гавриленка, хоча майже виключено, щоб обидва митці бодай чули один про одного в ті часи суцільної культурної ізоляції України від світу...

І ось нарешті, починаючи від „Дівчат у траві I", в живописі А. Оленської-Петришин глядач має до діла з апотеозою чистого кольору, Навколишній світ природи постає перед нами немов ідеалізований, кращий, ніж він є насправді. Сад – як той втрачений рай, як прихисток людини від навколишньої технократичної цивілізації, як її остання відрада, місце відпочинку й медитації, як колиска самого життя, що не є мислиме без неї – ось що стверджують і про що промовляють до наших очей та почуттів барвисті „килими" рослинних композицій малярки – „Порторіканський сад", „Вмираючі саґуаро", „Квіти", „Сад в Сан-Маріно", „Сім'я саґуаро", „Нічні кактуси I" та „Підлісок".

В усьому цьому А. Оленська-Петришин не є самотня – адже і Катерина Білокур у своїх композиціях прагнула до того ж сенсу, підсвідомо керувалася тими самим почуттями і внутрішніми візіями, ще й підсиленими чисто національним стихійним позасвідомим містицизмом. Тим-то маємо всі підстави переконатись в тому, що цей рослинний дивосвіт має для українця специфічний пра-сенс, який в той чи інший спосіб відлунює в малярстві навіть таких несхожих на К. Білокур чи А. Оленську-Петришин митців, як Іван Марчук.

Монументальний розмір багатьох з представлених на виставці композицій ще виразніше підкреслює центральну ролю, яку авторка надає цим ідеям і смислам у мистецькому посланні, що вона лишила нам, а з нами – і всій тій частині людства, якій не байдужа власна доля і доля нашої культури і цивілізації в їхньому нинішньому стані постійної облоги.

Залишається висловити тут в ім'я глядачів незмірну вдячність усім тим, хто спричинився до здійснення цієї прекрасної мистецької акції – власникам окремих творів з приватних колекцій, дирекції Українського музею – та ще й авторам і видавцеві чудового альбому творів А. Оленської-Петришин, який відвідувачі виставки можуть принагідно придбати у музеї.

Ню-Йорк

Академік...

(Закінчення зі стор. 17)

шись у дідову свиту (чугу) і батькові сукенні штани (холошні), камізельку (брушляк), баранкову шапку та постоли (бочкори), я виконував ролю головного героя – старого досвідченого дідуся, який розповідає молодим, „як то було колись".

З цими програмами ми завойовували перші місця на загальнословацьких і міжнародних фестивалях. Мені (та не лише мені) було ніяково, що я „голобородько" (тоді мені було 33) – граю старого діда. До такої ролі годилися б вуса. І я їх відростив. І вже майже 40 років не можу розлучитися з ними, хоч дружині вони анітрохи не подобаються. Та, мабуть, з ними і опустять мене в могилу...

– Який день вважаєте найщасливішим?

– Північ 21 березня 1965 року, коли я вперше поцілував свою нинішню дружину.

– А який найсумніший?

– 30 серпня 1981 року, коли працівники кошицької державної безпеки забрали в мене службовий паспорт (виданий Словацькою академією наук у Братиславі), з яким я мав наступного дня летіти до Едмонтону в Канаді, де вже була для мене резервована посада професора. Замість професорської катедри я до червня 1990 року змушений був працювати кочегаром.

– За що Вас сварить дружина, діти, колеги, сусіди, недоброзичливці?

– Дружина – за неохайність в одяганні, діти – що беру на свої плечі забагато праці і не дбаю про здоров'я, колеги – що не пишу похвальні статті про них.. З сусідами я ще не посварився, а недоброзичливці лають за все, що роблю і пишу, хоч майже нічого того, що я пишу, вони не читають.

– Чи щаслива Ви людина?

– Навіть дуже щаслива. Маю професію, яка є моїм гобі. Роблю лише те, що мені хочеться і що мене тішить. Маю чудову дружину, трьох добре забезпечених синів і п'ятеро внуків. Та і ми з дружиною забезпечені непогано. Маю власну стріху над головою, сад, поважну бібліотеку, непоганий архів та добрих друзів й однодумців вдома, в Україні та у світі.

– Який найкращий комплімент чули Ви у житті?

– „Діду, я був гордий за тебе, коли ти на годині краєзнавства в нашій клясі розповідав про фолкльор і про себе", – сказав мені онук Юрко – семикласник Пряшівської об'єднаної школи ім. Тараса Шевченка.

– Як Ви працюєте? Розкажіть про свою творчу ляболаторію. Яким чином вдається так багато зробити?

– Для наукової роботи я маю ідеальні умови. Приженившись до дружини, я над їхнім двоповерховим будиночком побудував мансарду, яку перетворив у свій робочий кабінет з бібліотекою, що нині нараховує понад 20 тис. одиниць. З кухнею і дитячою кімнатою я був зв'язаний телефоном. Коли сини поодружувалися і повилітали з батьківської хати, їхню дитячу кімнату я перетворив у свій другий робочий кабінет.

Сини обладнали його комп'ютерною технікою, якою бездоганно орудує дружина, бо я цього не вмію. Вона на комп'ютері переписує всі мої праці, укладає мою бібліографію, веде кореспонденцію, нагадує всі мої обіцянки і суворо вимагає дотримування їх.

У нагороду за це я всюди беру її з собою. А вона, як і я, любить подорожувати. До Державної наукової бібліотеки маємо чотири хвилини ходу, до факультетської – 10 хвилин. Все під рукою.

Будучи пенсіонером, я зовсім змінив режим дня. Починаю працювати з дев'ятої-десятої години ранку і до обіду. Після обіду лягаю спати на годину-дві. Потім працюю до сьомої вечора. Точно о сьомій дружина кличе до вечері. За накритим столом ми цілу годину дивимося словацькі теленовини, наступну годину – українське телебачення (маємо 12 українських сателітних каналів). Інколи ще й якийсь цікавий телефільм. Працюю до 11-12 години ночі.

О 3-4 ночі прокидаюся і працюю до 6 години ранку. О 6-ій знов лягаю на дві години. Це – ідеальний режим дня, який майже ніколи не дотримую, бо майже щодня хтось до нас приходить (рідня, студенти, аспіранти, закордонні гості), або ми кудись ідемо (лекції, семінари, конференції, наради, театральні вистави, зустрічі з друзями).

– Ваша філософія життя?

– Навіть з найскладнішої ситуації знаходити вихід. Працювати так, щоб твоя праця була корисна людям і ти мав з неї задоволення.

– Як Ви оцінюєте останні президентські вибори в Україні?

– У понеділок, 8 лютого, подзвонив мені з Курова двоюрідний брат Іван Буйда, співзасновник колективу „Курівчанин" та колишній провідний діяч українства у Словаччині: „Миколо, Президентом України демократичним способом обрано Віктора Януковича, який запровадження „другої державної мови" поставив в основу своєї передвиборної програми. І більшість українців віддала голоси йому. Президент, довідавшись про перемогу, свою подяку виборцям виголосив не державною мовою України, а російською. А коли Президент України соромиться української мови, то що ти хочеш від нас, русинів-українців у Словаччині?".

Я змушений був погодитися з тим простим робітником. До русинів-українців Словаччини Україна і досі не обернулася обличчям. Але якби там не було, ми від України вже не відречемося.

Відбувся...

(Закінчення зі стор. 1)

єктної документації на нього.

Причиною цих негараздів, на думку голови СОУ, є також те, що більшість політичних і державних діячів України, зокрема законодавці, не мають ніякого військового досвіду, через що державні рішення у галузі оборони приймають випадкові люди.

Щоб виправити ситуацію, СОУ вимагає від державної влади України вирішити наступні оборонні питання:

– фінансувати Збройні Сили на рівні 2,5– 3 відс. від ВВП, за рахунок повернення до державної власности горілчаної та тютюнової промисловости, щоб усі прибутки спрямувати на оборону;

– провести міжнародну конференцію у Києві щодо ґарантій безпеки України у зв'язку з добровільною відмовою від ядерної зброї;

– випрацювати програму відродження Військово-промислового комплексу, зокрема відновлення ядерної зброї у випадку подальшого нехтування міжнародним співтовариством взятих на себе ґарантій безпеки України;

– внести зміни до чинного законодавства щодо введення посади міністра з питань функціонування державної мови, передбачити цивільну правову відповідальність посадових осіб, які порушують ст. 10 Конституції України щодо функціонування державної мови в Україні у ЗСУ та інших військових формуваннях;

В обговоренні доповіді взяли участь голови обласних організацій СОУ. З'їзд ухвалив декілька важливих звернень до уряду і до Президента України з приводу проблем, порушених у звітній доповіді голови СОУ полковника В. Білоуса. (*Майдан-ІНФОРМ*)

Світлій пам'яті...

(Закінчення зі стор. 5)

Ебензее (1995), Іванові Франкові у Відні (1999), „Українська мадонна" в колишньому концтаборі Мавтгавзен (2002), пам'ятник українським козакам – визволителям Відня від 2-ої турецької облоги 1683 року (2003), відкриття пам'ятних дошок першому Президентові України Михайлові Грушевському, фізикові Іванові Пулюєві та іншим видатним українським діячам – Пантелеймонові Кулішеві, Лесі Українці, Лесеві Курбасові, пам'ятної дошки Іванові Франкові у Віденському університеті, де поет захистив докторську дисертацію.

При безпосередній участі Б.Ямінського було проведено багато художніх виставок українських митців на території Австрії, організовано численні виступи українських хорових і танцювальних колективів, серед яких щорічні „Міжнародні співи Адвенту" у Віденській ратуші.

Особливо жертовно працював Б. Ямінський у програмі „Допомога дітям Чорнобиля". З спецфондів АУТ було виділено понад 100 тис. евро на закупівлю медичного обладнання та медикаментів для дитячих лікарень. Б. Ямінський постійно займався організацією відпочинку та оздоровлення чорнобильських дітей на території Австрії, організовував гуманітарні транспорти до України.

Український уряд і громадськість гідно відзначили активну діяльність Бориса Ямінського. Йому були присвоєні звання „Заслужений філателіст України" (1992), „Заслужений працівник культури України" (1993), Почесний доктор Львівського Національного університету ім.. Івана Франка, його було нагороджено премією ім. Володимира Винниченка Українського Фонду культури (1999), орденом „За заслуги" III ступеня (2000), орденом „За заслуги" II ступеня (2006).

З відходом у Вічність незабутнього Бориса Ямінського завершилася ціла епоха в культурно-громадському житті українців Австрії. Заміну йому знайти дуже тяжко. Найкращим пам'ятником для нього буде наша пам'ять і продовження добрих спільних справ АсФУ та СУФА.

В жалобній вістці про смерть Б.Ямінського є такі слова: „На прохання померлого, просимо пожертвувати передбачені на придбання квітів кошти фондові „Допомога українським чорнобильським дітям". В цьому зверненні підтверджується, що він воістину смертю смерть подолав. Таким і залишиться він в наших серцях.

Вічна йому пам'ять!

Олександер Жарівський,
Львів

Знайшли могилу...

(Закінчення зі стор. 16)

водом для судового розгляду. У судовому процесі твір проходив під назвою „Пашквіль". І. Журавницького судили також за напад на Журавники й вигнання звідти Ганни та її дочки в 1576 році. Його позбавили всіх громадянських прав і маєтностей. Тільки примирення з Борзобагатими могло скасувати вирок. І примирення вдалося досягти: він попросив вибачення у присутності суду.

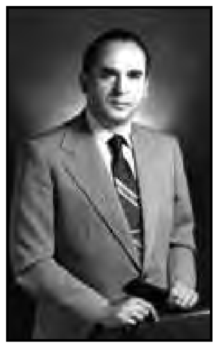
Але І. Журавницький і далі критикував луцьких багатіїв. Причому, не без допомоги своєї дружини. Більше того, організував напад на королівського секретаря Балтазара Гнівоша, під час якого той був убитий. Це сталося у квітні 1589 року. У тому ж році відбувся другий суд над І.Журавницьким, який завершився присудом до страти. Попри те, що засуджений у своєму заповіті просив потурбуватися про свою дружину, її, найімовірніше, чекала така ж доля. Єдине, до чого дослухалося судочинство, – дозволити поховати їх у місці, визначеному заповітом.

Долі дітей Журавницьких сповита таємницею. Щоправда, існує низка здогадів та припущень.

Євген Цимбалюк

Вшануймо пам'ять і заслуги академіка України

д-ра Ярослава Туркала

Численні українці впродовж століть, особливо останнього століття, рятуючи власне життя, в пошуках кращої долі покидали Батьківщину, реалізовували свій талант і творчі можливості поза рідною землею, збагачуючи культуру, науку інших держав і народів. Немало серед них було наших колеґ-медиків. Багато з них не забували свого роду, долучалися до громадської, творчої діяльности в українських осередках у різних країнах, прагнучи працювати в ім’я своєї нації. Одним з таких був хірург Ярослав Туркало (1924-2009), річниця смерти якого виповнюється у квітні 2010 року. Народився він у Києві, в родині відомого громадсько-політичного діяча, члена Центральної Ради, наукового співробітника ВУАН Кості Туркала (1892-1979), який зазнавав переслідувань з боку червоної влади, в т. ч. у зв’язку з харківським процесом „Спілки визволення України“ (1930), коли був засуджений.

Я. Туркалові з сім’єю у 1943 року довелося покинути Україну. Від 1951 року він у США. Медичну освіту, ґрунтовний вишкіл з загальної торакальної хірургії здобув у США. Працював в лікарнях, в армії (підполковник Національної ґвардії в 1980-1990 рр.). Був активним членом Українського лікарського товариства Північної Америки. Плід гідний подиву його 40-річної праці є 10-томна „Українська хірургія“. Він мав намір видати цей своєрідний твір українською і англійською мовами. Це повний курс теорії хірургії, посібник, підручник, словник, що охоплює термінологічні поняття, де розказано і проілюстровано за допомогою схем, крок за кроком про тисячі операцій. В даній роботі описані методи діягностування хірургічних захворювань, визначення часу необхідного для оперування, власне оперування, зазначені особливості хірургічного втручання, поради стосовно уникнення ускладнень під час і після операційного втручання. В праці відображено досвід хірургів всього світу, зроблена порівняльна оцінка однотипних операцій.

Книга призначена для широкої авдиторії: студентів, хірургів, лікарів, медичних працівників, навіть, звичайних читачів, які прагнуть краще зрозуміти власне захворювання. Сам автор в передмові зазначає: „Майбутніх абонентів цієї праці належить попередити, що вони зможуть читати і розуміти текст без стажування в хірургії”. Дана праця охоплює 100 розділів в 10 томах, кожен з яких присвячений певному відділу хірургії. Таким чином, перший розділ першої книги – це історія світової хірургії, з конкретними прізвищами, датами народження лікарів, описом їхніх внесків-здобутків в хірургії, місцем проведення знаменитих операцій. Друга книга присвячена серцево-судинній системі, перещепленню органів, і так далі. П’ята книга – це хірургія черевної порожнини та системи травлення. Такий розподіл дозволяє читачеві придбати книгу з потрібного для нього відділу хірургії, а не витрачатись на купівлю цілого видання. А головне, в одній книзі зібрано значний обсяг інформації, яка потрібна з певного відділу, і не потрібно шукати її в сотнях книг.

Енциклопедія, саме так багато хірургів, науковців схильні назвати працю Я.Туркала, написана двома мовами: українською і англійською. Це дає змогу адаптації лікарів українців в англомовному середовищі, і навпаки – стане в пригоді тим, хто навчається, стажується або плянує працювати за кордоном. В одному з листів до приятеля Я.Туркало написав: „Мабуть, прийдуть зміни, але не за нашого життя. Хоч як би там було і хоч би що трапилось, я можу тепер спокійно і сумлінно сказати, що я свій борг Україні сплатив”. Він встиг завершити свою працю, проте не зміг побачити її надрукованою. Тому родина Я. Туркала хоче видати його праці, щоб вони змогли послужити українському народові.

Більше інформацій: www.turkalo.org

У першу болючу річницю смерти,
24 квітня 2010 року, о год. 1-ій по пол.
відбудеться Панахида в пам'ять д-ра Ярослава Туркала
в Українській православній церкві св. Андрія Первозваного
в С. Бавнд-Бруку, Н. Дж.

Родина

Крайова Управа
ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ в АМЕРИЦІ
та
ФУНДАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕМКІВЩИНИ

діляться сумною вісткою з членством своїх організацій
та всією українською громадою,
що у Велику П’ятницю, 2-го квітня 2010 р. відійшов у Вічність

БОГДАН В. ЧАЙКІВСЬКИЙ

(нар. 22-го червня 1915 р. у Liezen, Австрія)

бувший член Крайової Управи ООЛ, один із основоположників
Фундації Дослідження Лемківшини та член її Ради Директорів,
багатократний предсідник Крайових З’їздів ООЛ.
Його відданість Організації Оборони Лемківщини
залишиться в пам’яті нашого членства назавжди.

Доням Покійного Дарії і Мелясі з родинами,
висловлюємо щирі співчуття.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ’ЯТЬ!

З болем серця і сумом повідомляємо
дальшу родину, приятелів і знайомих,
що 15 грудня 2009 р. в Понтяку, Миш.
померла наша МАМА

св. п.

ОКСАНА
ГАЛИЦЬКА СЕМБАЙ

Заупокійна СЛУЖБА БОЖА і ПАРАСТАС були відправлені у Понтяку.
Дякуємо всім за співчуття, молитви, пожертви на Служби Божі і квіти.

Покійна залишила горем прибиту родину:

синів	– ОРЕСТА і ТРІНІ
	– АНДРІЯ і СТЕФАНІЮ
	– НЕСТОРА і МАРТУ
внуків	– НАТАНА і ЛЮБУ
	– ЛІДУ, ТАРАСА і ВІРУ
	– АНТОНА і ТИМОТЕЯ
правнука	– ОЛЕКСАНДРА ДЕВІНА
правнучку	– ЕМАНУЕЛЕ
шваґерку	– ОЛЬГУ СЕМБАЙ

ближчу і дальшу родину в США, Україні, Арґентині і Канаді.

Оксана народилася 18 січня 1919 року у Львові. На першому році медичної школи полюбилися з Іваном Галицьким і одружилися 3 червня 1943 року. Була заміжня з ним 63 роки. В 1996 році український уряд назначив той рік роком поета Евгена Маланюка.

В 1997 році Оксана видала книгу „Весна на Віки” з нагоди святкування 100-річчя дня народження Евгена Маланюка, в якій видала листи з її переписки з ним у 1953-1968 рр. Переписка була приятельська, родинна. З її книжки видав професор Леонід Куценко книгу „Тло і постать – Домінус Маланюк”. Багато університетів і бібліотек в Україні вислали її листи з подякою за її книжку.

Вічна Її пам’ять!

БРАТСТВО КОЛИШНІХ ВОЯКІВ 1-ОЇ УД УНА
СТАНИЦЯ НЮ-ЙОРК

ділиться з побратимами і
нашими друзями сумною вісткою,
що дня 2 квітня 2010 р. відійшов у вічність
Дорогий нам Побратим

св. п.

Інж. БОГДАН ЧАЙКОВСЬКИЙ

Нар. 22 червня 1915 р. в Ліцині на Лемківщині.
Кол. старшина 1-ої Української Дивізії УНА.

Похорон відбувся 7 квітня 2010 р.
на цвинтарі св. Андрія Первозваного в Савт Баунд Бруку Н. Дж.

Пам'ять про цього чесного вояка 1-ої Української Дивізії УНА
і нашого незабутнього побратима,
шанованого громадянина української громади
буде з нами назавжди.

Горем опечаленій Родині
висловлює щиросердечні співчуття

членство і Управа Станиці Ню-Йорку

Ділимося сумною вісткою, що 27 березня 2010 р.,
проживши 86 років, відійшов у Божу вічність
наш найдорожчий МУЖ, ТАТО, ДІДУСЬ і ПРАДІДУСЬ

св. п.

ВАСИЛЬ ПУШКА

нар. 11 листопада 1923 р., в селі Суховоля, Броди, Україна.

Похований на цвинтарі св. Духа в Гемптонбурґу, Н.Й.

Залишилися у смутку:

дружина – АГАФІЯ
дочки – ІРЕНА з чоловіком РЕЙ ХОЛЕВКА
– МАРІЯ з чоловіком DAVID WERTZBERGER
син – ДАНИЛО з дружиною МАРТОЮ
внуки – ЛАВРА, ВАСИЛЬ, МИКОЛА ХОЛЕВКИ
– СТЕФАНІЯ, ГРИЦЬ і ОЛЕКСАНДЕР ПУШКИ
– NICOLE & LISA WERTZBERGER
правнуки – MIKAYLA, KEVIN, JOSHUA CHAIT
– BILLY JR, ELLA & HOLLY CHOLEWKA

Пожертви в пам'ять покійного Василя можна складати на
Cancer Research Institute, One Exchange Plaza, 55 Broadway, Suite 1802,
New York, NY 10006.

Ділимося сумною і болючою вісткою з родиною,
приятелями та знайомими, що 29 березня 2010 р.
по довгій і тяжкій недузі відійшов у Божу вічність,
наш найдорожчий і незабутній
ЧОЛОВІК і ТАТКО

св. п.

МИРОСЛАВ СЛАБОДУХ

нар. 9 лютого 1928 року

Похоронні відправи відбулися в церкві св. Вознесіння у Clifton, NJ. Похований на Українському православному цвинтарі св. Андрія Первозваного у South Bound Brook, NJ.

Горем прибиті:
дружина – МІЛЯ-МІМІ
доні – КАТРУСЯ з мужем АДАМОМ
– ГАЛЯ
шваґрова – АННА-НЮСЯ БОЯР з родиною
братова – ОЛЕНКА з родиною
ближча і дальша родина в Америці і в Україні.

Вічна Йому пам'ять!

ПЛАСТОВИЙ КУРІНЬ УПС

„Ті, що греблі рвуть"
ділиться сумною вісткою, що з волі Всевишнього
відійшла на Вічну Ватру у вівторок, 13 березня 2010 р.

св. п.
пл. сен.

ОЛЬГА ЗЕЛЕНА

перша курінна відновленого Куреня УСП-ок „Ті, що греблі рвуть"
на еміґрації, член Станиці в Торонто,
новацька і юнацька виховниця, колишня командантка таборів та
Крайова Референтка УПЮ.

Цією дорогою висловлюємо глибоке співчуття Родині

Провід куреня
„Ті, що греблі рвуть".

ПЛАСТОВИЙ КУРІНЬ УПС

„Ті, що греблі рвуть"
ділиться сумною вісткою, що з волі Всевишнього
відійшла на Вічну Ватру в п'ятницю, 12 березня 2010 р.

св. п.
пл. сен. дов.

ОЛЬГА КОЗАК

довголітня членка куреня, член Станиці у Вашінґтоні,
новацька виховниця, колишня командантка таборів та
Крайова Референтка УПН.

Цією дорогою висловлюємо глибоке співчуття Родині

Провід куреня
„Ті, що греблі рвуть".

У ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашої дорогої МАМИ

св. п.

ОЛЬГИ МАКАР

(5-13-2009)

а також

У ДЕСЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашої незабутньої СЕСТРИ

св. п.

МИРОСЛАВИ МАКАР-МИХАЙЛОВИЧ

(5-8-2000)

СВЯТІ СЛУЖБИ БОЖІ
будуть відправлені у церквах:

• Непорочного Зачаття – Дітройт, Мишиґан
• Святого Йосафата – Воррен, Мишиґан

Про молитви за їх душі просять:

ХРИСТЯ, МОТРІЯ і ДЗВІНЯ з родиною

РЕКЛЯМА • ОГОЛОШЕННЯ • ПОВІДОМЛЕННЯ • *Марійка Осціславська • 973-292-9800 #3040* • adukr@optonline.net

ОКСАНА ТРИТЯК
Професійний продавець забезпечення УНС
OKSANA TRYTJAK
Licensed Agent
Ukrainian National Assn., Inc.
2200 Route 10, P.O. Box 280 Parsippany, NJ 07054
Tel.: (973) 292-9800 (Ext. 3071) • Fax: (973) 292-0900
e-mail: OKSANAUNA@COMCAST.NET

ЛОНГИН СТАРУХ
Професійний продавець забезпечення УНС
LONGIN STARUCH
Licensed Agent
Ukrainian National Assn., Inc.
tel.: 800-673-5150 • 845-626-2058
e-mail:lvstaruch@aol.com

ПОШУКУЄМО АДМІНІСТРАТОРА

Пласт ЗСА пошукує головного адміністратора до праці в канцелярії у Філядельфії, Па.

Кандидат мусить мати знання:

- MS Word and MS Excel.
- Володіти українською мовою.
- Знання Пластової організації є побажане.

Прошу звернутися до **Зоряни Ставничої**
від 9 ранку до 5 по пол. на тел. (973) 283-0024

ARKA

Нитки, тканина до вишивання, писанкові прибори, касети, відео-касети, CD, шкільні книжки, хустки, кераміка, різьба.

89 East 2nd St., New York, NY 10009
Tel.: (212) 473-3550

Друкарня
COMPUTOPRINT Corp.
Established 1972
Clifton, New Jersey
виконує друкарські роботи:

- книжки (в твердій і м'якій оправах)
- журнали (з експедицією, або без)
- канцелярійні друки
- весільні запрошення (в укр. і анг. мовах)

Ваші замовлення виконуємо сумлінно, скоро і на час та з 30-літнім досвідом!

973-574-8800
Fax: 973-574-8887
e-mail:computopr@aol.com

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ
Найбільший вибір українських книжок.
Замовляйте каталог:
1-866-422-4255
www.ukrainianbookstore.com

ЮРІЙ Б. КОРДУБА
Адвокат
Emphasis on Real Estate, Wills, Trusts and Elder Law
Ward Witty Drive, P.O.Box 249, Montville, NJ 07045
Hours by Appointment! Tel. (973) 335-4555

• РІЗНЕ •

*Куплю **картини** старих українських мистців до своєї приватної колекції. Оплата за домовленістю.*
Тел.: (312) 330-0956
Михайло

• ПРАЦЯ •

Стале заняття для самітньої середнього віку, невеликого росту жінки при самітнім безродиннім емериті.
Тел.: (480) 837-4639

2200 Route 10 West, Suite 104
Parsippany, NJ 07054
(973)538-3888 • Fax: (973) 538-3899

ROXOLANA

International Trade, LTD
e-mail:roxolanaltd@roxolana.com
web:www.roxolana.com

ПАКУНКИ ДО УКРАЇНИ:

МОРЕМ • АВІА
Вага від 10 до 150 фунтів *

- Пересилайте пакунки до нас через UPS
- Додаткова знижка для організацій.
- Користуючись нашими ARS наліпками.
- Для замовлення наліпок, для підбору пакунків телефонуйте: (973)538-3888
- Пакунки до Росії, Латвії, Литви, Естонії, Білорусі, Молдови, Казахстану, Грузії, Вірменії, Польщі, Чехії і Словаччини.
- Готові продуктові пакунки з каталогу.
- Медикаменти на замовлення до України.

* *Додаткова оплата за доставу*
Існують певні обмеження.

Roxolana Travel

- У нас можна замовити авіаквитки будь-яких авіакомпаній до більшості европейських країн.
- Візові послуги в Україну (без запрошення).
- Зустрічаємо і відвозимо на летовище.
- Пашпортні послуги. Обмінюємо старі пашпорти на нові українські.

Roxolana Money Service

В Україну: **ПЕРЕСИЛАЄМО ГРОШІ**

$100 - $7	$500 - $12	$800 - $17
$200 - $10	$600 - $15	$900 - $20
$300 - $12	$700 - $17	$1000 - $20
$400 - $12		

Маємо ліцензію на пересилку долярів.
Також пересилаємо в інші країни.
•*Додаткова оплата за доставу*

ЗАМОВЛЯЙТЕ

Харчовий пакунок „Родинний" з каталогу
вміст пакунку: борошно – 20 ф., гречка – 10 ф., олія – 1 ґалон, тушонка – 3 ф., салямі – 3 ф., родзинки – 3 ф., дріжджі – 1 ф., кава в зернах – 2 ф., шоколад – 2 плитки.
Ціна $ 99 за 51 ф.

Додаткова оплата за достатву. Телефонуйте за докладнішими інформаціями.
Тел.: 1-888-PAKUNOK (725-8665) • (973) 538-3888 • Fax: (973) 538-3899

